

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

ΤΗΣ

ΜΙΧΑΛΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑΣ

ΑΜ. 145 ΈΤΟΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ 2009

ΜΕ ΤΙΤΛΟ

*Ο Τρόπος που Νομοθετούνται οι Μεταρρυθμίσεις
στην Ελλάδα: Τομέας Ανανεώσιμων Πηγών
Ενέργειας.*

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ

ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ

ΡΕΘΥΜΝΟ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010

ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

1. ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ

2. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

3. ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΥ ΉΒΗ

Ημερομηνία Αξιολόγησης:

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
Βιογραφικό Σημείωμα:	5
Πίνακας Συντμήσεων	10
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	14
1.1. Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ	14
1.2 ΟΙ ΠΑΙΚΤΕΣ ΑΡΝΗΣΙΚΥΡΙΑΣ	15
1.3 ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΩΝ ΑΡΝΗΣΙΚΥΡΩΝ ΔΡΩΝΤΩΝ	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ - ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΑΤΖΕΝΤΑ – ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ	18
2.1 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΗΣΗΣ	18
2.2 Η ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΛΕΙΑ	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	27
3.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΕ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ	27
3.2 ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΠΕ	28
3.3 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΤΟΝ Ν. 3851/2010	31
3.4 ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΤΟΝ Ν. 3468/2006.	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ: ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	40
4.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	40
4.2 ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	42
Ν.2244/1994 (ΦΕΚ Α' 168/07/10/1994)	44
Ρύθμιση θεμάτων Ηλεκτροπαραγωγής από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και από συμβατικά καύσιμα και άλλες διατάξεις	44
4.3.1 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 2244/1994.	45
Ν.2773/1999 (ΦΕΚ Α'286/22/12/1999)	47
Απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας – Ρύθμιση θεμάτων ενεργειακής πολιτικής και λοιπές διατάξεις	47
4.3.2 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 2773/1999	48
Ν.3468/2006 (ΦΕΚ Α'129/27/06/2006)	50
Παραγωγή Ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές ενέργειας και Συμπαράγωγή Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης και λοιπές διατάξεις	50
4.3.3 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 3468/2006.	51
Ν. 3851/2010 (ΦΕΚ: Α' 85/04/06/2010)	53

<i>Επιτάχυνση της ανάπτυξης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και άλλες διατάξεις σε θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματική; Αλλαγής.</i>	<i>53</i>
<i>4.3.4 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 3851/2010</i>	<i>54</i>
<i>ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ</i>	<i>57</i>
<i>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</i>	<i>61</i>
<i>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι</i>	<i>64</i>
<i>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ</i>	<i>65</i>
<i>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ</i>	<i>84</i>

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας εξετάζεται η νομοθέτηση των μεταρρυθμίσεων του τομέα των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.

Γίνετε ποιοτική ανάλυση της παραγόμενης νομοθεσίας , με στόχο να προσδιοριστεί ο βαθμός που η πρωτογενής νομοθεσία είναι λεπτομερής και ειδικευμένη και ο βαθμός που παραπέμπει σε εκτελεστικές διατάξεις με τη μορφή υπουργικών αποφάσεων και προεδρικών διαταγμάτων . Ερευνάται αν η προβλεπόμενη δευτερογενής νομοθεσία όντως παράγεται καθώς και το ακριβές χρονικό διάστημα παραγωγής. Επίσης προβαίνουμε και στο ερώτημα κατά πόσο οι νόμοι που επιχείρησαν να μεταρρυθμίσουν αυτόν τον τομέα είναι νόμοι αφηρημένοι με πολλές εξουσιοδοτικές διατάξεις ή συγκεκριμένοι και λεπτομερειακοί. Κατά την ψήφιση του νόμου μελετάται και η συνοχή του κυβερνώντος κόμματος , ο βαθμός συναίνεσης της αντιπολίτευσης, η εγγύτητα στο χρόνο των εκλογών και έτσι οδηγούμαστε σε σημαντικές διαπιστώσεις.

Η έρευνα αυτή έχει ως κύριο στόχο να μετρήσει το έλλειμμα υλοποίησης νομοθετικών δράσεων και να κατανοηθεί η σχέση ανάμεσα σε θεσμούς και δρώντες. Με θεωρητικό- αναλυτικό εργαλείο τη θεωρία των αρνησίκυρων δρώντων, γίνεται αντιληπτό ποιος είναι ο ρόλος που διαδραματίζουν , κατά την εφαρμογή των νόμων, παράγοντες όπως ο αριθμός και οι προτιμήσεις των εμπλεκόμενων παικτών αρνησικυρίας και συγκεκριμένα των υπουργών , των γραφειοκρατών και των δικαστών.

Έτσι λοιπόν μελετάται η μεταρρυθμιστική νομοθετική παραγωγή υπό ένα άλλο πρίσμα, συγκριτικά με άλλες μελέτες για νομοθετικές παρεμβάσεις, που σκοπό είχαν την μεταρρύθμιση τον τομέα των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.

Λέξεις Κλειδιά: Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας , μεταρρύθμιση, νόμος, αφηρημένος ή συγκεκριμένος τρόπος νομοθέτησης, παίκτες αρνησικυρίας, Κυβερνόν κόμμα, χαρακτηριστικά νόμων ΑΠΕ, νομοθετική εξουσιοδότηση, προεδρικό διάταγμα, υπουργική απόφαση.

Βιογραφικό Σημείωμα:

► ΜΙΧΑΛΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

Διεύθυνση Μόνιμης Κατοικίας: Κολοκοτρώνη 27-29 , Καλλιθέα Αττικής

Τηλέφωνο: 210-9430157 Κινητό 6973483027

Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: evangelia_mix@yahoo.gr

Σπουδές

- Πανεπιστήμιο Κρήτης Σχολή Κοινωνικών Επιστημών Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης

Μεταπτυχιακό « Πολιτική Ανάλυση και Πολιτική Θεωρία»

Κατεύθυνση Β ‘ « Ανάλυση Δημοσίων και Ευρωπαϊκών Πολιτικών»

2009 – (εν αναμονή Οκτώβριος 2010)

- Πανεπιστήμιο Κρήτης Σχολή Κοινωνικών Επιστημών Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης

2005-2009 Πτυχίο: Λίαν Καλώς 8,31.

- 2005 Απολυτήριο Λυκείου (1ο Ενιαίο Λύκειο Καλλιθέας).

Εργασιακή Εμπειρία

Τύπος: Πρακτική

Χρονική Διάρκεια: 01/07/2008 – 31/08/2008

Επωνυμία/ Κλάδος φορέα: Υπουργείο Εσωτερικών Γενική Γραμματεία Δημόσιας Διοίκησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικού Σχεδιασμού Συντονισμού & Εφαρμογής Προγραμμάτων.

Τύπος: Σύμβαση Εργασίας

Χρονική Διάρκεια: 02/02/2009 – 31/12/2009

Επωνυμία/ Κλάδος φορέα: Υπουργείο Εσωτερικών , Αποκέντρωσης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης Διεύθυνση: Διοίκησης.

Γλώσσες

- **Μέτρια Γνώση Αγγλικής Γλώσσας** Edexcel Level 3

Γνώσεις Η/Υ

- **Άριστη Γνώση και χειρισμός Η/Υ. Γνώση S.P.S.S. & LISREL**

Κάτοχος Ευρωπαϊκού Διπλώματος :Cambridge International Diploma in IT Skills
(Windows, Word , Excel , Access , Power Point , Ms Outlook)

Και κάτοχος του IT Skills Proficiency (Word , Excel , Access , Power Point , Front Page).

Συνέδρια Ημερίδες

- 5-6 Οκτωβρίου 2010

12ο Συνέδριο Ετήσιο Συνέδριο Πληροφορικής και Ψηφιακών Επικοινωνιών
Διοργάνωση: Υπό την θεσμική Αιγίδα της Ειδικής Γραμματείας Ψηφιακού Σχεδιασμού του Υπουργείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης , της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Διοίκησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, της Ειδικής Γραμματείας Διοικητικής Μεταρρύθμισης.

- 12 Ιουνίου 2010

Συνέδριο: «Εκπαίδευση / Πολιτισμική Επικοινωνία και Κοινωνική Εκψύχωση»
Διοργάνωση: Επιστημονικό Δίκτυο Εκπαίδευσης Ενηλίκων Κρήτης – Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης σε συνεργασία με το YOUTHNET Hellas & το Παγκόσμιο Συμβούλιο Κρητών

- 2 Ιουνίου 2010

Workshop: Στα πλαίσια του μαθήματος «Μεθοδολογία των Κοινωνικών Επιστημών» του Μεταπτυχιακού Προγράμματος « Πολιτική Ανάλυση και Πολιτική Θεωρία» με θέμα: «Επικοινωνία, Έρευνα και Πολιτική». Ρέθυμνο

- 25-27 Φεβρουαρίου 2010

Συνέδριο: «Πολιτική Επιστήμη: Τάσεις και Κατευθύνσεις Σύγχρονα διακυβεύματα και η συμβολή του Α-Ι. Δ. Μεταξά». Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών Πανεπιστήμιο Κρήτης , Ρέθυμνο

- 18 Δεκεμβρίου 2009

Συνέδριο: «Η Πολιτειακή Παιδεία (CITIZENSHIP EDUCATION) στο εκπαιδευτικό μας σύστημα»

Διοργάνωση: ΠΕΝΠΕ σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφόρησης.

- 11 & 12 Δεκεμβρίου 2009

Συνέδριο: «Αυτοδιοίκηση , Εκπαίδευση και Παιδεία»

Διοργάνωση: Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηρακλείου , Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης Πανεπιστημίου Κρήτης, Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδος (Δ.Ο.Ε) και Ομοσπονδία Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (Ο.Λ.Μ.Ε)

Βασιλική Αγίου Μάρκου Ηράκλειο Κρήτης

- 8-10 Οκτωβρίου 2009

3^ο Συνέδριο Διοικητικών Επιστημόνων: Διοίκηση και Δημοκρατία: Ποιότητα , Αποτελεσματικότητα , Νομιμοποίηση

Διοργάνωση: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Τμήμα: Πολιτικής Επιστήμης & Δημόσιας Διοίκησης Εργαστήριο Διοικητικών Επιστημών , Πανεπιστήμιο Κρήτης: Τμήμα Κοινωνιολογίας, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης ,Πανεπιστήμιο Αιγαίου: Σχολή Επιστημών Διοίκησης Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων. Ρέθυμνο 10.10.2009

- 23 Μαΐου 2009

Συνέδριο: «Εκπαίδευση και Επιμόρφωση του Εκπαιδευτικού»

Διοργάνωση: Παιδαγωγική Εταιρία Ελλάδος (Παράρτημα Κρήτης)

- 7 Νοεμβρίου 2008

Συνέδριο: «Προτάσεις για τη μεταρρύθμιση της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης στη σημερινή ιστορική συγκυρία»

Διοργάνωση: Διοικητικό Επιμελητήριο Αθήνα

- 6-8 Νοεμβρίου 2008

11^ο Επιστημονικό Συνέδριο Ιδρύματος Σάκη Καράγιωργα με θέμα:

« Δημοκρατία και Κρατικές Πολιτικές στην Ελλάδα» Πάντειο Πανεπιστήμιο

- 16-18 Οκτωβρίου 2008

2^ο Επετειακό Επιστημονικό Συνέδριο

« Οι Κοινωνικές Επιστήμες στον 21^ο Αιώνα» Ρέθυμνο

- 4 Ιουλίου 2008

Στα πλαίσια της πρακτικής μου άσκησης στο Υπουργείο Εσωτερικών – Γ.Γ.Δ.Δ. & Η. Δ παρακολούθησα:

Την Κοινωνική Διαβούλευση με θέμα: «Καλή Νομοθέτηση για Χρηστή Διακυβέρνηση – Ρυθμιστικό Πλαίσιο και Πρόγραμμα Εφαρμογής»

Αθήνα .

- 2 Ιουλίου 2008

Στα πλαίσια της πρακτικής μου άσκησης στο Υπουργείο Εσωτερικών - Γ.Γ.Δ.Δ & Η. Δ ,παρακολούθησα την Ημερίδα:

«Project on Strengthening Public Administration Reform in Greece» Αθήνα

- 6 και 7 Ιουνίου 2008

Συνέδριο: «Σύνταγμα & Πολιτική Σύγχρονη Συζήτηση και Συμβολή του Δημήτρη Θ.Τσάτσου. Ρέθυμνο

- 4 Ιουνίου 2008

Ημερίδα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης με θέμα: Πολυπολιτισμικότητα , Πολιτικές Διαχείρισης της Διαφοράς και Ανθρώπινα Δικαιώματα Ρέθυμνο

- 30-31 Μαΐου 2008

Workshop «Methods of Studying Gender and Political Participation»

Ρέθυμνο

- 29-31 May 2008

12th International Conference on Macroeconomic Analysis and International Finance,
Rethymno

- 25 - 27 Οκτωβρίου 2007:

Διεθνές Συνέδριο με θέμα: « Η Ευρωμεσογειακή Συνεργασία από τη σκοπιά των μεσογειακών χωρών της ΕΕ», που διοργανώθηκε από το Ινστιτούτο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και το Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών. Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.

- 29 Ιουνίου – 1 Ιουλίου 2007

Διεθνές Συνέδριο με θέμα: «Παγκοσμιοποίηση και Ελληνική Διασπορά», που οργανώθηκε από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και το Εργαστήριο Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.). Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.

- 25 - 26 - 27 Μαΐου 2007

International Interdisciplinary Conference on “ Perspectives and Limits of Dialogism in Mikhail Bakhtin: Implications in Psychology, Art, Education and Culture”. Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.

- 24 - 26 Μαΐου 2007

11th International Conference on Macroeconomic Analysis and International Finance. Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο

- 5 Μαΐου 2007

Ημερίδα με θέμα: « Εκπαίδευση, Δημοκρατία και Ανθρώπινα Δικαιώματα». Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Αγωγής. Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.

Συστάσεις: Διαθέσιμες

Ασχολίες και Ενδιαφέροντα :

Μέλος χορευτικής ομάδας παραδοσιακών χορών.
Γυμναστική , εθελοντισμός και ταξίδια.

Πίνακας Συντιμήσεων

ΣτΕ: Συμβούλιο της Επικρατείας

ΥΑ: Υπουργικές Αποφάσεις

ΠΔ: Προεδρικά διατάγματα

ΑΠΕ: Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Ε.Ε: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΣΗΘ: Συμπαράγωγή Ηλεκτρικής Θερμότητας

Δ.Ε.Σ.Μ.Η.Ε./Δ.Ε.Η: Διαχειριστής Ελληνικού Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας / Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού

ΟΤΑ: Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΦΕΚ: Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως

ΕΚ: Ευρωπαϊκή Κοινότητα

Γ' ΚΠΣ: Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης

ΡΑΕ : Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας

ΕΚΑΧ : Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τομέας των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας είναι πάρα πολύ σημαντικός για την χώρα μας γι'αυτό ακριβώς τον λόγο αποτελεί στόχο των κυβερνητικών προγραμμάτων σε μεγαλύτερη ή μικρότερη έκταση. Ας μην ξεχνάμε ότι η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνωρίζει την σημαντικότητα της προαγωγής αυτών των πηγών, ως μέτρου προτεραιότητας δεδομένου ότι η εκμετάλλευσή τους συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος και στη βιώσιμη ανάπτυξη.

Βασικό εργαλείο άσκησης δημοσίων πολιτικών αποτελούν οι νόμοι. Κριτήριο για την επιλογή των νόμων αποτέλεσε όχι το μέγεθος αλλά και το περιεχόμενο τους. Και ειδικότερα, η σπουδαιότητα των αλλαγών που επέφεραν στο ελληνικό σύστημα καθώς και ο αριθμός των ατόμων που επηρεάστηκαν από τις αλλαγές που έλαβαν χώρα. Επιπλέχθηκαν νόμοι, οι οποίοι εκδόθηκαν από 4 διαφορετικές Κυβερνήσεις, προκειμένου να εντοπιστεί αν υπάρχουν διαφοροποιήσεις στον τρόπο νομοθέτησης όταν μεταβάλλονται οι συσχετισμοί στο Κοινοβούλιο, όταν παρατηρείται διαδοχή στην κορυφή της εκτελεστικής εξουσίας και κυρίως όταν αλλάζει το πρόσωπο του Υπουργού.

Παρουσιάζονται τα ιδιαίτερα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά του Ν. 2244/1994, όταν υπουργός Βιομηχανίας, Ενέργειας, Τεχνολογίας και Εμπορίου ήταν ο Κ. Σημίτης, του Ν. 2773/1999 όταν υπουργός Ανάπτυξης ήταν ο Ευάγγελος Βενιζέλος, του Ν. 3468/2006 όταν Υπουργός Ανάπτυξης ήταν ο Δημήτριος Σιούφας και του Ν. 3851/2010 όταν Υπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, είναι η Κωνσταντίνα Μπιρμπίλη.

Στόχος της έρευνας είναι να μετρηθεί το έλλειμμα υλοποίησης νομοθετικών δράσεων στον τομέα των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και να κατανοηθεί η σχέση ανάμεσα σε θεσμούς και δρώντες.

Τα χαρακτηριστικά των νόμων που ερευνήθηκαν και παρουσιάζονται στην παρούσα συγγραφική προσπάθεια αφορούν σε πρώτη φάση τις εξουσιοδοτικές διατάξεις που περιέχονται στους ακόλουθους νόμους. Με τον όρο εξουσιοδοτικές διατάξεις γίνεται λόγος για τα Προεδρικά Διατάγματα (ΠΔ) και τις Υπουργικές Αποφάσεις (ΥΑ), που αναφέρεται στους ανωτέρω νόμους. Αυτές οι εξουσιοδοτικές διατάξεις πρέπει να εκδοθούν προκειμένου οι διατάξεις των νόμων αυτών να εφαρμοστούν στο σύνολο τους και να μη μείνουν ανενεργείς. Αναφορικά με αυτές

ερευνηθήκε: ποιές εκδόθηκαν πόσες εκδόθηκαν, πότε εκδόθηκαν (στην αρχή ή στο τέλος της βουλευτικής περιόδου) καθώς και το αν εκδόθηκαν περισσότερα ΠΔ ή ΥΑ.

Η αναζήτηση των ΠΔ και των ΥΑ έγινε με στόχο αφενός να ερευνηθεί αν η προβλεπόμενη δευτερεύουσα νομοθεσία εκδόθηκε και επομένως η μεταρρυθμιστική προσπάθεια κρίνεται ως επιτυχής, αφού εφαρμόστηκαν αυτά που προέβλεπαν οι διατάξεις της, και αφετέρου να αναδειχθεί και να εξηγηθεί σε δεύτερο επίπεδο πώς επέλεξε η εκάστοτε πολιτική ηγεσία να νομοθετήσει. Επέλεξε την ψήφιση λεπτομερειακών νόμων, που ρυθμίζουν στο ίδιο το σώμα τους την πλειοψηφία των ζητημάτων, χωρίς να παρέχουν εξουσιοδότηση για την έκδοση πολλών ΠΔ και ΥΑ ή επέλεξε τη θέσπιση νόμων γενικού περιεχομένου, οι οποίοι προβλέπουν την έκδοση εκτεταμένων ΠΔ και ΥΑ, στα οποία εξειδικεύονται θέματα, που αναφέρονται σε γενικές γραμμές στην πρωτογενή νομοθεσία;

Επίσης, μελετήθηκε η εξωτερική μορφή των νόμων αυτών, ήτοι η έκταση τους καθώς και το περιεχόμενό τους. Ειδικότερα, έγινε καταμέτρηση των λέξεων του κάθε νομοθετήματος και των άρθρων που περιέχει. Επιπλέον, σε κάθε επιμέρους άρθρο, πραγματοποιήθηκε τόσο η καταμέτρηση των παραγράφων και των λέξεων που περιέχει όσο και χαρακτηρισμός του με βάση το περιεχόμενό του. Με τον τρόπο αυτό κατηγοριοποιήθηκαν τα άρθρα του κάθε νόμου σε αορίστου και συγκεκριμένου περιεχομένου.

Στα πρώτα δυο κεφάλαια παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο στο οποίο έχει στηριχθεί όλη η ερευνητική προσπάθεια. Ειδικότερα, στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η θεωρία των μεταρρυθμίσεων, με έμφαση στο ρόλο των παικτών αρνησικυρίας (veto players), καθώς και το ελληνικό πολιτικό σύστημα και η εφαρμογή της θεωρίας των αρνησικυριών δρώντων.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύονται τα χαρακτηριστικά και οι παράγοντες νομοθέτησης καθώς η νομοθετική διαδικασία στην Ελλάδα και τα θεσμικά της εργαλεία.

Στο τρίτο Κεφάλαιο αναλύεται το θεωρητικό πλαίσιο που περικλείει τον τομέα των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας. Γίνετε ένας εννοιολογικός προσδιορισμός της σημασίας των ΑΠΕ καθώς και μια ιστορική ανάδρομη του εθνικού νομοθετικού πλαισίου αυτού του τομέα.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρατίθενται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της μεταρρυθμιστικής νομοθετικής παραγωγής στον τομέα των ΑΠΕ. Παρουσιάζονται και αναλύονται τα ευρήματα της έρευνας. Λαμβάνεται υπόψη ο αριθμός των

εμπλεκόμενων παικτών και οι προτιμήσεις αυτών , η εγγύτητα στο χρόνο των εκλογών , το ποσοστό των εκλογών , το ποσοστό εδρών της κυβερνητικής πλειοψηφίας, η εσωτερική συνοχή του κυβερνώντος κόμματος και ο βαθμός μεταρρυθμιστικής συναίνεσης εκ μέρους της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης.

Σκοπός αυτής της ερευνητικής προσπάθειας είναι να ρίξει φως στο πώς επιλέγει η εκάστοτε πολιτική ηγεσία, ως ο βασικότερος παίκτης αρνησικυρίας στο παίγνιο της νομοθέτησης και της μεταρρύθμισης μιας δημόσιας πολιτικής στη χώρα μας, να χρησιμοποιήσει τους νόμους, προκειμένου να επιτύχει τα αρεστά προς αυτή αποτελέσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

1.1. Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ

Η βούληση της κυβέρνησης εκφράζεται μέσω της νομοθέτησης. Η νομοθέτηση αποτελεί την προϋπόθεση της μεταρρυθμιστικής αλλαγής μιας δημόσιας πολιτικής. Στην Βουλή συζητείται και ψηφίζεται η νομοθεσία ενώ η κυβέρνηση έχει ως απώτερο στόχο την εφαρμογή των δημοσίων πολιτικών που προάγουν το δημόσιο συμφέρον. Δημιουργούνται θεσμοί και διαδικασίες, κατανέμονται αρμοδιότητες στα όργανα της διοίκησης και δίνετε ιδιαίτερη έμφαση στους πόρους που παρέχονται προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί.

Η προσέγγιση των δημοσίων πολιτικών γίνεται ανάλογα με την ένταση των αλλαγών που περιέχουν σύμφωνα με την προσέγγιση του Peter Hall¹:

1. Η αλλαγή της πρώτης τάξης, όπου προσαρμόζεται ο τρόπος χρήσης του εργαλείου για την αντιμετώπιση νέων αναγκών ή μεταβαλλόμενων καταστάσεων και εδώ εντάσσεται ή προσαυξητική αλλαγή
2. Η αλλαγή δευτέρας τάξης, που σημαίνει αλλαγή των εργαλείων πολιτικής και είναι περισσότερο δραστική από την πρώτη.

Ανάμεσα στις αλλαγές της 1ης και 2ης τάξης υπάρχει ένα κοινό χαρακτηριστικό σε ότι αφορά την αλλαγή πολιτικής σε χρονική στιγμή 1 με σκοπό να αντιμετωπιστούν οι συνέπειες της πολιτικής σε χρονική στιγμή 0, η οποία προφανώς δεν απέφερε το επιθυμητό αποτέλεσμα, ωστόσο ο στόχος παραμένει ο ίδιος. Η πρωτοβουλία για την αλλαγή (καινοτομία) και στις δυο αυτές περιπτώσεις ανήκει στους γραφειοκράτες, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της πολιτικής. Πρόκειται για εσωτερική διαδικασία (inside the state) όπου η δημόσια διοίκηση λειτουργεί αυτόνομα, χωρίς εξωτερικές πιέσεις από ομάδες συμφερόντων ή την κοινή γνώμη.

3. Η αλλαγή τρίτης τάξης σημαίνει «τομή πολιτικής», όπου αλλάζουν και τα εργαλεία και οι στόχοι

Εδώ από ότι παρατηρούμε η τρίτη αλλαγή έρχεται σε αντίθεση με τις αλλαγές 1ης και 2ης τάξης που προαναφέραμε λόγω του ότι σε αυτή την αλλαγή το κίνητρο εντοπίζεται στην κοινωνία ή την αγορά προέρχεται δηλαδή από εξωτερικούς

¹ Hall P. Policy Paradigms, social learning and the state: the case of economic policy-making in Britain, Working Paper 1990

παράγοντες και η επικείμενη αλλαγή λαμβάνει δημοσιότητα και γίνεται μείζον κοινωνικό ζήτημα και αντικείμενο εκλογικής αντιπαράθεσης. Η αλλαγή πολιτικής δεν είναι αποτέλεσμα της αυτόνομης πρωτοβουλίας του κράτους αλλά η ανταπόκριση του στο δημόσιο αίτημα. Στην αλλαγή 3ης τάξης, οι πολιτικοί και όχι οι γραφειοκράτες έχουν τον κυρίαρχο ρόλο.

Μια μεταρρύθμιση αφορά το δεύτερο και το τρίτο είδος αλλαγής πολιτικής και αποτελεί πρόθεση της κυβέρνησης να επιφέρει μια σημαντική αλλαγή. Η νομοθετική πρόταση συνιστά την πρώτη εκδήλωση αυτής της πρόθεσης.

Για να καταλάβουμε το ρόλο της κυβέρνησης στην νομοθετική διαδικασία θα χρησιμοποιήσουμε την θεωρία των παικτών αρνησικυρίας.

1.2 ΟΙ ΠΑΙΚΤΕΣ ΑΡΝΗΣΙΚΥΡΙΑΣ

Μια πολιτική για να νοηματοδοτηθεί ως μεταρρυθμιστική οφείλει να παρέχει δραστικές αλλαγές, είτε αυτές αφορούν τα εργαλεία είτε στους στόχους της πολιτικής. Κάθε τέτοια δραστική αλλαγή εκλαμβάνεται ως αλλαγή του status quo, του πολιτικού πλαισίου εντός του οποίου υλοποιούνται οι πολιτικές αλλά δίνονται ταυτόχρονα και οι κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή τους. Κάθε αλλαγή του status quo προϋποθέτει την συμφωνία ενός ορισμένου αριθμού ατομικών ή συλλογικών υποκειμένων, οι οποίοι ονομάζονται από τον Τσεμπελή παίκτες αρνησικυρίας. Κατά τον Τσεμπελή: «Αρνησίκυρος παίκτης είναι το μονοπρόσωπο ή συλλογικό υποκείμενο, συναίνεση του οποίου (αποφασιζόμενη κατά πλειοψηφία, οσάκις πρόκειται περί συλλογικών παικτών) είναι αναγκαία για την αλλαγή πολιτικής, είτε λόγω του ρόλου που έχει από το Σύνταγμα, είτε λόγω της θέσης που έχει ο παίκτης αυτός στο πολιτικό παιχνίδι της διακυβέρνησης²».

Έτσι οι αρνησίκυροι δρώντες μπορεί να εμφανιστούν μέσα στο κομματικό σύστημα, στον τρόπο άσκησης της νομοθετικής εξουσίας, στο πλαίσιο της δικαστικής εξουσίας, στις κορπορατιστικές δομές για τη λήψη αποφάσεων και μέσα από το βαθμό αυτονομίας της διοίκησης στη φάση υλοποίησης πολιτικών.

Όσον αφορά την διαδικασία λήψης απόφασης είναι εξαρτημένη από συγκεκριμένα χαρακτηριστικά των παικτών αρνησικυρίας τα οποία ορίζονται από

²Τσεμπελής, Γ (2003), «Λήψη Αποφάσεων στα Πολιτικά Συστήματα: Αρνησίκυροι Παίκτες», Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, ειδική έκδοση. Σελ.24

τους πολιτικούς θεσμούς και είναι δυνατόν να επηρεάσουν σημαντικά ή να κατευθύνουν την έκβαση της πολιτικής διαδικασίας. Σε αυτό το στάδιο της λήψης απόφασης αρνησίκυρος δρών είναι η κυβέρνηση.

Τέτοια χαρακτηριστικά είναι:

1. ο αριθμός των παικτών αρνησικυρίας
2. οι αποστάσεις ανάμεσα τους
3. ο βαθμός συνοχής στο εσωτερικό τους

Οι πολιτικοί θεσμοί ορίζουν επίσης την λειτουργία των θεσμικών δρώντων στην πολιτική διαδικασία και τα εργαλεία που έχει ο καθένας στη διάθεσή του.

Σημαντική θεωρείται, επίσης, η καταγραφή και ποιοτική αποτίμηση των προτιμήσεων των αρνησίκυρων δρώντων σε σχέση με την ακολουθούμενη πολιτική. Φυσικά αξίζει να σημειωθεί ότι δεν είναι μία σταθερά παράμετρος αλλά είναι δυνατόν να αλλάξει ακόμα και κατά τις φάσεις σχεδιασμού και υλοποίησης της ίδιας πολιτικής (πχ. όταν ένας δρών υπαναχωρεί από τις αρχικές του προτιμήσεις). Είναι αρκετά σημαντικό σε τέτοιες περιπτώσεις να γνωρίζουμε τις προτιμήσεις γιατί μέσω αυτών οδηγούμαστε και στην δημιουργία συμμαχιών ακόμα και σε περιπτώσεις που ο μεγάλος αριθμός αρνησίκυρων δρώντων συνηγορεί συνήθως υπέρ της διατήρησης του status quo, μια πιθανή σύγκλιση των προτιμήσεων αυτών να το ανατρέψουν. Αντίστοιχα, είναι πιθανό σε ένα σύστημα με μικρό αριθμό αρνησίκυρων δρώντων αλλά έντονη διαφοροποίηση των προτιμήσεων αυτών, το status quo να μένει σταθερό ή να πραγματοποιούνται προσαυξητικές μόνο αλλαγές.

1.3 ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΩΝ ΑΡΝΗΣΙΚΥΡΩΝ ΔΡΩΝΤΩΝ

Στην Ελλάδα οι κυβερνήσεις είναι μονοκομματικές, γεγονός που παραπέμπει στην ύπαρξη ενός παντοδύναμου παίκτη αρνησικυρίας, που μπορεί με ευκολία, εφόσον το επιθυμεί, να μεταρρυθμίσει την υπάρχουσα κατάσταση σε μια δημόσια πολιτική. Η ύπαρξη ενός μόνο δρώντα στο πεδίο λήψης των αποφάσεων εμπεριέχεται ως ακραία-οριακή στο υπόδειγμα των αρνησίκυρων δρώντων. Η ύπαρξη του μοναδικού αρνησίκυρου δρώντα αυξάνει την πιθανότητα να έχουμε περισσότερες μεταρρυθμίσεις στο ελληνικό πολιτικό σύστημα. Όλο αυτό αποτελεί αναγκαία αλλά

όχι ικανή συνθήκη. Η ύπαρξη ενός δρώντα δε σημαίνει ότι οπωσδήποτε θα εμπλακεί σε μεταρρυθμιστική προσπάθεια. Πρέπει ο δρών να αποφασίσει να αλλάξει το status quo, εκδηλώνοντας την προτίμηση του για μια νέα πολιτική, που δύναται να απέχει πολύ ή λίγο από την υπάρχουσα πολιτική κατάσταση. Έτσι στην απόπειρα κατανόησης του φαινομένου των μεταρρυθμίσεων, πρέπει πρώτα να καταγράψουμε τις συγκεκριμένες προτιμήσεις των δρώντων αρνησικυρίας σε σχέση με το status quo και στη συνέχεια να συνυπολογίσουμε ότι δεν υπάρχουν άλλοι παίκτες αρνησικυρίας. Τότε η μεταρρυθμιστική πρόταση έχει περισσότερες πιθανότητες να υιοθετηθεί.

Φυσικά στο στάδιο σχεδιασμού της πολιτικής προστιθέμενη είναι και η αξία της δημόσιας διοίκησης. Τα στελέχη της δημόσιας διοίκησης προσπαθούν να επηρεάσουν την κυβερνητική ατζέντα με ³ κίνητρο την εξέλιξη της καριέρας τους.

Ωστόσο, η εμπλοκή της δημόσιας διοίκησης στην φάση της υλοποίησης της αφήνει ελάχιστα χρόνο να σκεφτεί νέες ιδέες. Αυτό αφορά κυρίως τα μεσαία στελέχη της διοίκησης, που εμπλέκονται στην υλοποίηση, και όχι στα διευθυντικά στελέχη κεντρικών υπηρεσιών υπουργείων και οργανισμών, που συνήθως υπηρετούν κοντά στους πολιτικούς τους προϊσταμένους. Ο ρόλος των στελεχών αυτών είναι σημαντικός στον καθορισμό και την εξειδίκευση των εναλλακτικών που τους παραγγέλλονται από τους πολιτικούς προϊσταμένους τους. Είναι αυτοί που συντάσσουν τα σχέδια νόμων και προετοιμάζουν νέες προτάσεις για την «κατάλληλη ώρα».

³ Αλεξόπουλος, Νεκτάριος (2004): “Veto players στο ελληνικό πολιτικό σύστημα”, στο: Κοντογιώργης, Γιώργος, Κ. Λάβδας, Μαρία Μενδρινού, Δ. Χρυσόχοου (2004): Τριάντα χρόνια δημοκρατία, Το πολιτικό σύστημα της τρίτης ελληνικής δημοκρατίας (1974-2004). Αθήνα: Κριτική

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ - ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΑΤΖΕΝΤΑ – ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ

2.1 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΗΣΗΣ

Η πολιτική εξουσία μέσω της νομοθέτησης καθορίζει τους στόχους πολιτικής, τα μέσα που θα διαθέσει καθώς και τις διαδικασίες που θα ακολουθηθούν για την επίτευξη τους. Στα κοινοβουλευτικά συστήματα, κατά το στάδιο της λήψης αποφάσεων, μοναδικός παίκτης είναι η Κυβέρνηση. Στη φάση της υλοποίησης πολιτικών, δημόσια διοίκηση και δικαστήρια μπορούν να μπλοκάρουν μια μεταρρύθμιση. Βασικό εργαλείο για την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων αποτελούν οι νόμοι. Ο νόμος υπαγορεύει τι μπορεί να κάνει η διοίκηση έτσι ώστε να εφαρμοστεί η κυβερνητική πολιτική. Οι νόμοι αποβλέπουν στην επίτευξη και στην ικανοποίηση συγκεκριμένων αποτελεσμάτων που επιθυμεί μια κυβέρνηση και γι' αυτό ακριβώς τον λόγο τίθενται και σε ισχύ. Οι πολίτες ενδιαφέρονται για τις συνέπειες που θα επιφέρει ένας νόμος και όχι για τον τρόπο που αυτός έχει σχεδιαστεί. Αν ο πολίτης μείνει ικανοποιημένος, θα επιδοκιμάσει τον αρμόδιο Υπουργό και την κυβέρνηση στις επόμενες εκλογές. Και εφόσον ένας πολιτικός ενδιαφέρεται για την επανεκλογή του, αυτό συνιστά το κίνητρο για επιτυχείς μεταρρυθμίσεις. Θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός και με τα χαρακτηριστικά που θα συγκεντρώνει ο νόμος. Ο τρόπος που θα σχεδιαστεί ένας νόμος θα ασκήσει κατ'επέκταση επίδραση και ως προς το πώς και κατά πόσο αυτός θα εφαρμοστεί. Η νομοθετική ατζέντα ορίζεται από την Κυβέρνηση. Στην ανάλυσή μας οι δύο βασικοί παίκτες είναι, από τη μια πλευρά, οι Υπουργοί, οι οποίοι είναι ανώτατοι διοικητικοί λειτουργοί και προϊστάμενοι υπουργείων και ενός συνόλου δημοσίων υπηρεσιών, που συγκροτούν το υπουργείο και από την άλλη οι γραφειοκράτες. Τα αποτελέσματα των δημοσίων πολιτικών προσδιορίζονται εν μέρει από τους Υπουργούς, που συντάσσουν τους νόμους⁴ και εν μέρει από τον τρόπο που οι γραφειοκράτες, κατέχοντας εξειδικευμένη γνώση, θα τους εφαρμόσουν. Υπάρχουν ασφαλώς και άλλοι παίκτες, όπως ο Πρωθυπουργός⁵, ο οποίος θεσμικά

⁴ Ουσιαστικά αυτό γίνεται από επιτελικά στελέχη και συνεργάτες που βρίσκονται κοντά στον Υπουργό, ο οποίος παρακολουθεί την πορεία σχεδιασμού ενός νομοσχεδίου.

⁵ Ο Πρωθυπουργός είναι ο ανώτατος προϊστάμενος της Δημόσιας Διοίκησης. Κατευθύνει τις ενέργειες της Κυβέρνησης καθώς και των δημοσίων γενικά υπηρεσιών για την εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής μέσα στο πλαίσιο των νόμων (αρθ.82 παρ.2 Σ). Παρακολουθεί τη δράση της δημόσιας διοίκησης χωρίς να ενεργεί απευθείας, αλλά διαμέσου των αρμοδίων υπουργών. Προσδιορίζει τη

αποφασίζει την ατζέντα, τα δικαστήρια⁶, σύμβουλοι και ερευνητές, τα πολιτικά κόμματα.

Δύο είναι οι βασικές επιλογές για τη νομοθετική παραγωγή:

- ✓ ο σχεδιασμός νόμων είτε αφηρημένου
- ✓ είτε συγκεκριμένου περιεχομένου.

Οι συγκεκριμένοι νόμοι έχουν μεγάλη έκταση και εξειδικευμένη γλώσσα, εμπεριέχοντας λεπτομερείς διατάξεις για τον τρόπο εφαρμογής μιας πολιτικής. Λόγω αυτών των χαρακτηριστικών, οι υπουργοί αναδεικνύονται σε ισχυρούς παίκτες, οι οποίοι είναι και οι μοναδικοί που έχουν τον ουσιαστικό έλεγχο στην άσκηση πολιτικής σε ένα δεδομένο πεδίο. Κατ' αντιδιαστολή, οι αφηρημένοι νόμοι έχουν μικρότερη έκταση, διαθέτουν πολλές εξουσιοδοτικές διατάξεις, με συνέπεια να παρέχουν ευρύτερο πεδίο εξειδίκευσης και διακριτικής ευχέρειας δράσης για τους γραφειοκράτες της Δημόσιας Διοίκησης. Άλλωστε, τέτοιοι νόμοι εμπεριέχουν μόνον βασικές και κατευθυντήριες γραμμές πολιτικής, αφήνοντας συνήθως ανοικτό προς ρύθμιση το πεδίο των ειδικότερων θεμάτων που περιλαμβάνουν. Γενικεύοντας, η μεγαλύτερη έκταση ενός νόμου θέτει περισσότερους περιορισμούς σε άλλους –πλην των Υπουργών– παίκτες και το αντίστροφο, δηλαδή η μικρή έκταση παρέχει μεγαλύτερη ευχέρεια δράσης στη Δημόσια Διοίκηση αλλά και στα δικαστήρια.

Η επιλογή αφηρημένων ή συγκεκριμένων νόμων σχετίζεται και με την πρόθεση των υπουργών για «τιθάσευση» των γραφειοκρατών και της ερμηνευτικής δυνατότητας των δικαστών. Δηλαδή, οι συγκεκριμένοι νόμοι καταδεικνύουν διαφάνεια προτιμήσεων και προθέσεων από την πλευρά των υπουργών κατά τη διαδικασία παραγωγής μιας δημόσιας πολιτικής. Παράλληλα, όμως, αυξάνουν τις πιθανότητες μη συμμόρφωσης εκ μέρους των στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης, καθώς θέτουν σημαντικούς περιορισμούς στην αυτονομία της δράσης τους, με συνέπεια την εκδήλωση αντιδράσεων και τη μη συμμόρφωσή τους σε ορισμένες περιπτώσεις. Γενικότερα, σε περιπτώσεις διαφωνίας μεταξύ υπουργών και γραφειοκρατών ή δικαστών, οι νόμοι που σχεδιάζονται είναι συγκεκριμένοι, διασφαλίζοντας την κατά το δυνατόν απαρέγκλιτη εφαρμογή των υπουργικών σχεδιασμών.

σύνθεση της Κυβέρνησης, διότι αυτός προτείνει και επιλέγει τους υπουργούς και στη συνέχεια προσδιορίζει τις αρμοδιότητες των υπουργών Επικρατείας και των υφυπουργών.

⁶ Το Συμβούλιο της Επικρατείας λειτουργεί ως ανώτατο διοικητικό δικαστήριο και αποτελεί και ανώτατο γνωμοδοτικό συμβούλιο της κεντρικής διοίκησης. Ασκεί, σύμφωνα με το Σύνταγμα (άρθ.95 παρ.1 εδ.δ'), «την αρμοδιότητα διοικητικής κατουσία φύσης, επεξεργασίας όλων των διαταγμάτων που έχουν κανονιστικό χαρακτήρα».

Σημαντική παράμετρος σχεδίασης ενός νόμου είναι ο τελικός αριθμός των παρεχόμενων εξουσιοδοτικών διατάξεων για την έκδοση Προεδρικών Διαταγμάτων ή Υπουργικών Αποφάσεων που θα εμπεριέχονται. Η ύπαρξη μεγάλου αριθμού υποδηλώνει την πρόθεση του νομοθέτη να ρυθμίσει ένα ζήτημα σε μελλοντική χρονική στιγμή που εκείνος θα καθορίσει. Κατ' αυτόν τον τρόπο επιλέγεται ουσιαστικά ο αριθμός των παικτών με τους οποίους θα συγκρουστεί, το χρονικό σημείο αυτής της σύγκρουσης αλλά και ο τρόπος της. Σε άμεση συνάρτηση βρίσκεται και το ζήτημα του χρόνου τελικής έκδοσης μιας εξουσιοδοτικής διάταξης, με τις μεγάλες χρονικές καθυστερήσεις να θέτουν υπό σοβαρή αμφισβήτηση την ουσιαστική και ειλικρινή βούληση του νομοθέτη να μεταρρυθμίσει με τρόπο λεπτομερή και τελικό ένα πεδίο ή μια πτυχή πολιτικής.

Αν και οι υπουργοί και οι συνεργάτες τους θεωρείται ότι διαθέτουν την ικανότητα και την επάρκεια να σχεδιάσουν νόμους συγκεκριμένους και λεπτομερείς, εν τούτοις η τελική επιλογή τους επηρεάζεται και από την ύπαρξη κυβερνητικής σταθερότητας. Δηλαδή όταν οι πολιτικές συνθήκες ευνοούν την κυβερνητική αστάθεια και οι πιθανότητες παραμονής στην εξουσία είναι λίγες, συνηθέστερα σχεδιάζονται αφηρημένοι νόμοι. Στις περιπτώσεις ύπαρξης κυβερνήσεων συνασπισμού, αυξάνονται οι πιθανότητες σύγκρουσης μεταξύ πολιτικών και γραφειοκρατών. Αυτό απορρέει από το γεγονός ότι, όταν δημιουργούνται πολιτικοί συνασπισμοί, ο αριθμός των παικτών διευρύνεται και οι νόμοι αναδεικνύονται σε μείζον εργαλείο ελέγχου του ενός κόμματος έναντι του άλλου. Κατά συνέπεια, εφόσον το νομοθετικό σώμα είναι διαιρεμένο, η νομοθεσία γίνεται περισσότερο άκαμπτη, προσπαθώντας να ενσωματώσει το σύνολο των επιθυμιών και των επιδιώξεων των κομμάτων που μετέχουν στο συνασπισμό, με αποτέλεσμα να μειώνονται τα περιθώρια δράσης των γραφειοκρατών.

Ένας ακόμη παράγοντας επηρεασμού του τρόπου σχεδιασμού των νόμων είναι η χρονική συγκυρία της ψήφισής τους. Συνήθως, στην αρχή της κοινοβουλευτικής περιόδου ψηφίζονται νόμοι συγκεκριμένοι, εφόσον είναι νωπή ακόμη η έκφραση της λαϊκής εντολής και υπάρχει ισχυρή πολιτική βούληση για μεταρρυθμίσεις. Επιπλέον, στο διάστημα των επόμενων ετών που ακολουθούν, δίδεται επαρκές χρονικό περιθώριο για την υλοποίηση των προωθούμενων μεταρρυθμίσεων.

Απόρροια αυτού είναι άλλοτε οι νόμοι να είναι σύντομοι και άλλοτε μακροσκελείς.

Ο μακροσκελής νόμος ρυθμίζει ειδικά και λεπτομερειακά ένα ζήτημα και ένας πιο σύντομος νόμος αφορά τη γενική ρύθμιση ενός ζητήματος. Όσο πιο μακροσκελής είναι ένα νόμος, αυτό το καταλαβαίνουμε είτε μετρώντας σελίδες, είτε μετράμε λέξεις, τόσο περιορίζεται η διακριτική ευχέρεια των δρώντων (Υπουργοί, δημόσιες υπηρεσίες) κατά την εφαρμογή του⁷. Αυτό σημαίνει ότι ο νόμος έχει μικρότερη ανάγκη παράγωγου δικαίου για να παράγει αποτελέσματα..

Για να καταλάβουμε καλύτερα το πόσο συγκεκριμένος και μακροσκελής ή αφηρημένος και σύντομος θα είναι ένας νόμος είναι πολύ δύσκολο διότι αυτό εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Οι Huber & Shipan⁸ αναφέρουν τέσσερις παράγοντες που καθορίζουν αν η νομοθεσία για ένα πεδίο δημόσιας πολιτικής θα είναι συγκεκριμένη ή αφηρημένη και είναι η εξής:

1. Ο βαθμός της πολιτικής σύγκρουσης ανάμεσα στους πολιτικούς που υιοθετούν την νομοθεσία και στους δρώντες που την εφαρμόζουν.

Η πολιτική διαμάχη μεταξύ των πολιτικών και των γραφειοκρατών μπορεί να ωθήσει τους πολιτικούς να συντάξουν ειδικούς νόμους, που περιορίζουν την ελευθερία δράσης των γραφειοκρατών, στους οποίους δεν έχουν εμπιστοσύνη (οι πολιτικοί). Ωστόσο, ακόμη και αν έχουν οι πολιτικοί το κίνητρο να θεσπίσουν ειδικούς νόμους, η δυνατότητα τους να το πετύχουν εξαρτάται από τη νομοθετική τους ικανότητα, από το διαπραγματευτικό κλίμα που επικρατεί κατά την ψήφιση του νόμου, ήτοι από τις θεσμικές ρυθμίσεις που συγκεκριμενοποιούν τους δρώντες που πρέπει να συναινέσουν για να «περάσει» ο νόμος⁹, καθώς και από τη δυνατότητα των πολιτικών να ελέγξουν τους γραφειοκράτες με άλλο τρόπο.

2. Η ικανότητα των πολιτικών να γράφουν λεπτομερείς νόμους.

Συνάρτηση του επαγγελματισμού¹⁰ τους είναι η ικανότητα των πολιτικών να γράφουν ειδικά νομοθετήματα. Φυσικά σε κοινοβουλευτικά συστήματα αυτή η ικανότητα θεωρείται επαρκής, διότι τα νομοσχέδια σχεδιάζονται και δομούνται από

⁷ Huber John D & Shipan Charles R (2002): *Deliberate discretion? : The institutional foundations of bureaucratic autonomy*. Cambridge University Press. Σελ:73

⁸ Huber John D & Shipan Charles R (2002): *Deliberate discretion? : The institutional foundations of bureaucratic autonomy*. Cambridge University Press. Σελ:11

⁹ Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι όταν περισσότεροι δρώντες έχουν την εξουσία να προτείνουν ή να «μπλοκάρουν» νομοθεσία υπάρχουν περισσότερα θεσμικά εμπόδια που εμποδίζουν τη νομοθεσία να «περάσει».

¹⁰ Huber John D & Shipan Charles R (2002): *Deliberate discretion? : The institutional foundations of bureaucratic autonomy*. Cambridge University Press. Σελ:187

έμπειρους πολιτικούς, που συνήθως είναι μέλη του υπουργικού συμβουλίου, με την συνδρομή των επιτελείων¹¹ τους.

3. Το πλαίσιο της διαπραγμάτευσης εντός της οποίας ψηφίζονται οι νόμοι (ύπαρξη παικτών αρνησικυρίας)
4. Οι προσδοκίες που έχουν οι πολιτικοί για το πώς οι «εξωνομοθετικοί παράγοντες» (π.χ. τα δικαστήρια¹²) επηρεάζουν την εφαρμογή της πολιτικής.

Παίκτες αρνησικυρίας θεωρούνται τα δικαστήρια, εφόσον εξετάζουν τη συνταγματική νομιμότητα κανονιστικών πράξεων ή διαταγμάτων¹³. Συγκεκριμένα, στα συστήματα του κοινού δικαίου όπως η Μ. Βρετανία, το νομοθετικό πλαίσιο απαρτίζεται και από νομοθετήματα και από δικαστικές αποφάσεις. Αντίθετα, στα συστήματα του αστικού δικαίου, στις επίσημες πηγές δικαίου δεν συγκαταλέγεται η νομολογία των δικαστηρίων, αλλά υπάρχει αυστηρή ιεράρχηση των κανόνων δικαίου.

Ο ρόλος των δικαστών περιορίζεται στην εφαρμογή των νόμων, όπως αυτοί εξειδικεύονται στα νομοθετήματα και τους νομικούς κώδικες. Όταν απουσιάζουν οι ειδικοί νόμοι, οι δικαστές είναι λιγότερο αναμενόμενοι σύμμαχοι της νομοθετικής πλειοψηφίας στα συστήματα κοινού δικαίου από τα συστήματα αστικού δικαίου. Για το λόγο αυτό και οι νομοθέτες στα συστήματα κοινού δικαίου επιλέγουν τη χρήση ειδικών νόμων. Η ύπαρξη ισχυρής δικαστικής εξουσίας, επομένως, αναγκάζει τους νομοθέτες να συντάσσουν νόμους που περιέχουν αρκετές λεπτομέρειες ώστε να «δένουν» τα χέρια των δικαστών. Βέβαια, ακόμη και οι λεπτομερείς διοικητικοί νόμοι έχουν περιθώρια ερμηνείας.

Ο δικαστής μπορεί, εφόσον έχει διαφοροποιημένη προτίμηση για την παραγόμενη πολιτική, να την επηρεάσει στη φάση της υλοποίησης. Στην Ελλάδα, για παράδειγμα, το ΣτΕ μπορεί να αποκλίνει της ερμηνείας που επιθυμεί η εκτελεστική εξουσία όταν ξέρει ότι υπάρχει δυσκολία στην Κυβέρνηση να επανέλθει με νέα συμπληρωματική διευκρινιστική νομοθεσία¹⁴. Αυτό είναι πιθανό να συμβεί όταν η

¹¹ Ανώτεροι δημόσιοι υπάλληλοι και σύμβουλοι

¹² Συχνά οι δικαστές εκδίδουν αποφάσεις που επηρεάζουν το περιεχόμενο των νόμων. Σχετική είναι η περίπτωση του αρ. 79 του ν.1566/1985, το περιεχόμενο του οποίου επηρέασαν οι αποφάσεις του ΣτΕ.

¹³ Τσεμπελής Γιώργος 2008: Παίκτες αρνησικυρίας: Πως λειτουργούν οι πολιτικοί θεσμοί Αθήνα: Παπαζήσης σελ:324

14. Shepsle, K. and Bonchek, M. (1997), *Analyzing Politics: Rationality, Behavior and Institutions*, NY: Norton.

Tsebelis, G. (2002), *Veto players: How Political Institutions work* New Jersey: Princeton Univ. Press - (1995), *Decision making in Political Systems: Veto Players in Presidentialism, Parliamentarism, Multicameralism, and Multipartyism* British Journal of Political Science 25: 289-326

Κυβέρνηση αισθάνεται ανασφαλής για το αποτέλεσμα των επικείμενων εκλογών και η αξιωματική αντιπολίτευση συμφωνεί με τη θέση του δικαστηρίου.

Τα κανονιστικά διατάγματα ελέγχονται προληπτικά για τη συνταγματικότητα τους από το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ¹⁵), κατά αυτόν τον τρόπο το δικαστήριο γίνεται παίκτης αρνησικυρίας στην νομοθετική διαδικασία. Οι κυβερνήσεις την τελευταία δεκαετία επιλέγουν τον τύπο των Υπουργικών Αποφάσεων. Ο αριθμός των Υπουργικών Αποφάσεων ΥΑ αυξάνεται συνεχώς, ενώ τα Προεδρικά διατάγματα ΠΔ παραμένουν σχετικά σταθερά και πολύ λιγότερα από τις ΥΑ, οι οποίες ελέγχονται *ex post* για τη συνταγματικότητα τους, κατόπιν προσφυγής κατά της διοίκησης¹⁶. Αποτέλεσμα αυτού να παρακάμπτεται το ΣτΕ και οι δικαστές δε γίνονται παίκτες αρνησικυρίας.

2.2 Η ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Μονοκομματικές¹⁷ είναι κατά βάση οι κυβερνήσεις που προκύπτουν στην Ελλάδα μετά το 1974 και όπως προβλέπει και το Σύνταγμα απολαμβάνουν της εμπιστοσύνης της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας. Αυτό¹⁸ σημαίνει ότι είναι ισχυρές νομοθετικά, εφόσον η κομματική ηγεσία ελέγχει αποτελεσματικά τα μέλη της κοινοβουλευτικής ομάδας και μπορεί να επιβάλλει τη λεγόμενη «κομματική πειθαρχία». Τα ελληνικά κοινοβουλευτικά κόμματα γενικά εμφανίζονται ικανά να επιβάλλουν στους βουλευτές αυτή την κομματική πειθαρχία. Απόρροια αυτού είναι το γεγονός ότι η κυβέρνηση ανάγεται σε έναν παίκτη αρνησικυρίας με υψηλή εσωτερική συνοχή που μπορεί να δράσει ως ενιαίος δρώντας στην νομοθετική διαδικασία.

15 Σύνταγμα : άρθρο 95 παράγραφος 1δ

16 Alexopoulos Aris (υπό έκδοση): « Greece: Government as the dominant player» στο :Rasch & Tsebelis : The Role of Governments in Legislative Agenda Setting , London: Routledge (υπό έκδοση) σελ: 15,36 διάγραμμα 3

<http://www.arisalexopoulos.gr/kefalaiasebiblia.htm>

17 Τσεμπελής, Γιώργος (2008): Παίκτες αρνησικυρίας: Πως λειτουργούν οι πολιτικοί θεσμοί. Αθήνα: Παπαζήσης.

18 Alexopoulos, Aris (υπό έκδοση): “Greece: Government as the dominant player”, στο: Rasch & Tsebelis: The Role of Governments in Legislative Agenda Setting, London: Routledge (υπό έκδοση), <http://www.arisalexopoulos.gr/kefalaiasebiblia.htm>.

Ο έλεγχος της ατζέντας αφορά κυρίως ένα σύνολο θεσμικών ρυθμίσεων οι οποίες παραχωρούνται στις κυβερνήσεις από τα συντάγματα, εξασφαλίζοντας τους το περίφημο πλεονέκτημα θέσης στη νομοθετική διαδικασία. Σύμφωνα με το Σύνταγμα της Ελλάδας (1975/1986/2001) «το δικαίωμα πρότασης νόμων ανήκει στη Βουλή και στην Κυβέρνηση¹⁹». Η κατανόηση των θεσμικών ρυθμίσεων επιτυγχάνεται μέσα από την σχηματική παρουσίαση της νομοπαραγωγής η οποία εξελίσσεται στα εξής διακριτά στάδια:

- ✓ ΣΤΑΔΙΟ ΠΡΩΤΟ²⁰ → Το νομοθέτημα υποβάλλεται στην αρμόδια επιτροπή όπου ψηφίζεται πρώτα κατ'αρχήν έπειτα κατ'άρθρο και εντέλει στο σύνολο του. Η επιτροπή μετά την συνταγματική αναθεώρηση του 2001 έχει το δικαίωμα όχι μόνο να ψηφίσει αλλά και να τροποποιήσει το αρχικό κείμενο και να το υποβάλλει στην ολομέλεια μαζί με την έκθεσή της.
- ✓ ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΤΑΔΙΟ²¹ → Το νομοθέτημα στην περίπτωση που έχει υπερψηφιστεί από τα 4/5 της επιτροπής τότε υποβάλλεται απευθείας για ψήφιση στην ολομέλεια. Υπάρχει , όμως και η αντιστρόφως ανάλογη περίπτωση όπου εκεί το τροποποιημένο από την επιτροπή νομοθέτημα διαβάζεται συζητείται και ψηφίζεται από την ολομέλεια σε έναν ή τρεις γύρους, οπότε είτε υπερψηφίζεται είτε επιστρέφει στην επιτροπή για διορθώσεις. .

Τα θεσμικά εργαλεία που έχουν οι κυβερνήσεις στην διάθεση τους για τον έλεγχο της κοινοβουλευτικής ατζέντας στην Ελλάδα είναι τα εξής:

1. ψήφος εμπιστοσύνης: θεσμικό εργαλείο ελέγχου της νομοθετικής διαδικασίας, ειδικά όταν συνδέεται με την ψήφιση ενός νομοσχεδίου
2. δυνατότητα διάλυσης κοινοβουλίου: Οι κυβερνήσεις στην Ελλάδα έχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να διαλύουν το κοινοβούλιο ισχυριζόμενες λόγους ζωτικού εθνικού συμφέροντος ακόμη και την περίοδο που απολαμβάνουν της εμπιστοσύνης. Οι κυβερνήσεις τις περισσότερες φορές καταχρώνται αυτό το θεσμικό μέτρο για να

¹⁹ Σύνταγμα: άρθρο 73, παράγραφος 2

²⁰ Σύνταγμα: άρθρο 74, παράγραφος 2

²¹ Σύνταγμα: άρθρο 70, παράγραφος 2

αιφνιδιάσουν την αντιπολίτευση και να αποκτήσουν προβάδισμα έναντι των αντιπάλων στην επικείμενη εκλογική τους αναμέτρηση.

3. χρονικοί περιορισμοί: Ο πρόεδρος της Βουλής προέρχεται πάντοτε από την παράταξη που είναι στην κυβέρνηση. Το χρονοδιάγραμμα της νομοθετικής λειτουργίας τίθεται από τον Πρόεδρο του κοινοβουλίου. Οι Ελληνικές κυβερνήσεις έχουν τη δυνατότητα να ελέγχουν το χρονοδιάγραμμα της βουλής. Η Ελληνική Βουλή δεν διακόπτει τελείως τις εργασίες της κατά τη θερινή περίοδο αλλά λειτουργεί και σε θερινά τμήματα (Ιούλιο , Αύγουστο, Σεπτέμβριο) με το 1/3 των βουλευτών της. Έτσι νομοθετήματα που δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της ολομέλειας, μπορούν να ψηφιστούν σε θερινό τμήμα, εκτός της κανονικής νομοθετικής διαδικασίας²². Ένα νομοσχέδιο μπορεί να χαρακτηριστεί επείγον από την ίδια την κυβέρνηση με αποτέλεσμα να οδηγηθεί στην ψήφιση του μέσα σε μια μέρα. Ενώ είναι αξιοσημείωτο να τονίσουμε ότι οι κυβερνήσεις ελέγχουν πάντα την κανονική λειτουργία της βουλής.
4. κανόνες αλληλουχίας στην νομοθετική λειτουργία: Ο Πρόεδρος της Βουλής έχει την δυνατότητα να δώσει προτεραιότητα στα νομοσχέδια και να τα προωθήσει πιο γρήγορα σε σχέση με τις προτάσεις νόμου. Παρόμοια δυνατότητα δηλαδή παρόμοιο θεσμικό εργαλείο το κατέχει ο υπουργός ο οποίος έχει την δυνατότητα κατά την διάρκεια της συζήτησης να εισάγει τροποποιήσεις στο κείμενο του νομοθετήματος με την αιτιολογία των μικρών τεχνικών βελτιώσεων. Προϋπόθεση για αυτήν την διαδικασία είναι να διαθέτει πλειοψηφία στην επιτροπή ή στην ολομέλεια. Επίσης , αξίζει να σημειωθεί και η δυνατότητα της κυβέρνησης μέσω του Προέδρου της Βουλής να αναβάλλει την συζήτηση που αφορά μη κυβερνητικά νομοθετήματα , ακόμη και μέχρι το τέλος της κοινοβουλευτικής περιόδου.
5. κανόνες περιορισμού των τεχνικών τροποποιήσεων: Απαγορεύεται ρητά η ενσωμάτωση άσχετων με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο διατάξεων μετά την συνταγματική αναθεώρηση του 2001. Φυσικά η απαγόρευση αυτή εξακολουθεί να υφίσταται.

²² Σύνταγμα: άρθρο 71

Αξιοσημείωτο είναι να τονίσουμε την δυνατότητα της κυβέρνησης να ελέγξει το πρόγραμμα των εργασιών του κοινοβουλίου. Αυτή η δυνατότητα της δίνει την ευκαιρία να ασκήσει πίεση στους βουλευτές οι οποίοι πολλές φορές δεν είναι απαραίτητοι, αλλά αποτελούν στρατηγική επιλογή ώστε να περιορίσουν τη δημοσιότητα και τις αντιδράσεις σε προωθούμενες νομοθετικές ρυθμίσεις. Έτσι οι διάφορες ομάδες συμφερόντων δεν προλαβαίνουν να κινητοποιήσουν τα μέλη τους και να ενημερώσουν την κοινή γνώμη για τις θέσεις τους, ώστε να μπλοκάρουν τη ψήφιση ενός νομοσχεδίου. Η κυβέρνηση φυσικά κάνει την πρώτη κίνηση αφού ορίζει το πρόβλημα και τις εναλλακτικές του, γεγονός που του επιτρέπει και τον έλεγχο του πολιτικού κόστους²³.

Το Σύνταγμα είναι εκείνο που δίνει και στη διοίκηση τη δυνατότητα να νομοθετήσει με κανονιστικές πράξεις και κανονιστικά διατάγματα (Υπουργικές Αποφάσεις –ΥΑ Προεδρικά Διατάγματα ΠΔ). Τα ΠΔ εκδίδονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας αλλά όμως είναι αναγκαίο να υπογράφονται και από τον αρμόδιο Υπουργό. Προϋπόθεση είναι να δίδεται ειδική εξουσιοδότηση για τη ρύθμιση ενός θέματος στη διοίκηση με διάταξη νόμου. Ένας νόμος που ψηφίζεται από τη Βουλή μπορεί να αφήνει τη ρύθμιση «ειδικότερων θεμάτων με τοπικό ενδιαφέρον, ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό» στη διοίκηση²⁴ μεταφέροντας την νομοθετική αρμοδιότητα από τη Βουλή στην Κυβέρνηση και αφήνοντας την ειδικότερη ρύθμιση θεμάτων στη διακριτική ευχέρεια της κυβέρνησης.

²³ Alexopoulos, Aris (υπό έκδοση): “Greece: Government as the dominant player”, στο: Rasch & Tsebelis: The Role of Governments in Legislative Agenda Setting, London: Routledge (υπό έκδοση), <http://www.arisalexopoulos.gr/kefalaiasebiblia.htm>.

²⁴ Σύνταγμα: άρθρο 43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται μια απόπειρα σφαιρικής προσέγγισης του τομέα πολιτικής που ασχολείται με τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας. Ο τομέας αυτός έχει καταστεί σημαντική αναπτυξιακή συνιστώσα της χώρας τα τελευταία χρόνια, χαρακτηρίζεται από πολυνομία, γεγονός που καθιστά και ανέφικτη στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, την αναλυτική παρουσίαση των νομοθετικών πρωτοβουλιών, που επήλθαν με σκοπό τη μεταρρύθμιση αυτού του τομέα. Πιο συγκεκριμένα σε αυτό το κεφάλαιο αρχικά θα γίνει μια εννοιολογική προσέγγιση της έννοιας των ΑΠΕ καθώς και μια αναφορά στην εξέλιξη του θεσμικού πλαισίου.

3.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΕ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ

Για αρχή πρέπει να διευκρινιστεί ο εννοιολογικός προσδιορισμός των ΑΠΕ και να αναλυθεί η σημασία τους για το ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας. Οι ΑΠΕ (Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας) ή ήπιες μορφές ενέργειας²⁵ ή "νέες πηγές ενέργειας" είναι μορφές εκμεταλλεύσιμης ενέργειας που προέρχεται από διάφορες φυσικές διαδικασίες, όπως ο άνεμος, η γεωθερμία, η κυκλοφορία του νερού και άλλες. Ο όρος "ήπιες" αναφέρεται σε δυο βασικά χαρακτηριστικά τους. Καταρχάς, για την εκμετάλλευσή τους δεν απαιτείται κάποια ενεργητική παρέμβαση, όπως εξόρυξη, άντληση, καύση, όπως με τις μέχρι τώρα χρησιμοποιούμενες πηγές ενέργειας, αλλά απλώς η εκμετάλλευση της ήδη υπάρχουσας ροής ενέργειας στη φύση. Δεύτερο, πρόκειται για "καθαρές" μορφές ενέργειας, πολύ φιλικές στο περιβάλλον, οι οποίες δεν αποδεδμεύουν υδρογονάνθρακες, διοξείδιο του άνθρακα ή τοξικά και ραδιενεργά απόβλητα όπως οι υπόλοιπες πηγές ενέργειας που χρησιμοποιούνται σε μεγάλη κλίμακα.

Ως "ανανεώσιμες πηγές" θεωρούνται γενικά οι εναλλακτικές των παραδοσιακών πηγών ενέργειας (π.χ. του πετρελαίου ή του άνθρακα), όπως η ηλιακή και η αιολική. Ο χαρακτηρισμός "ανανεώσιμες" είναι κάπως καταχρηστικός, μια και ορισμένες από αυτές τις πηγές, όπως η γεωθερμική ενέργεια δεν ανανεώνονται σε κλίμακα χιλιετιών. Τελευταία, από την Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και από πολλά κράτη

²⁵ Στοιχεία από το www.mirrorin.com

υιοθετούνται νέες πολιτικές για τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, που προάγουν τέτοιες εσωτερικές πολιτικές και για τα κράτη μέλη.

Γενικά οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) είναι πηγές ενέργειας φιλικές προς το περιβάλλον και αποτελούν βασική συνιστώσα της βιώσιμης ανάπτυξης. Οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) είναι οι μη ορυκτές πηγές ενέργειας, όπως η αιολική, η ηλιακή, η ενέργεια των κυμάτων, η παλιρροϊκή, η βιομάζα, τα αέρια που εκλύονται από χώρους υγειονομικής ταφής και από εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού, τα βιοαέρια, η γεωθερμική ενέργεια και η υδραυλική ενέργεια που αξιοποιείται από υδροηλεκτρικούς σταθμούς.

3.2 ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΠΕ

Στις αρχές του 2007, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) παρουσίασε μια νέα ενεργειακή πολιτική η οποία θα αποτελέσει αποφασιστικό βήμα προς την οικονομία χαμηλής κατανάλωσης ενέργειας που θα είναι ασφαλέστερη, ανταγωνιστικότερη και περισσότερο αειφόρος.

Η κοινή ενεργειακή πολιτική είναι επιβεβλημένη για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των σημερινών ενεργειακών προκλήσεων, που είναι κοινές σε όλα τα κράτη μέλη. Με την κοινή ενεργειακή πολιτική, η ενέργεια επανεντάσσεται στον πυρήνα των δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις οποίες είχε αρχικώς ενταχθεί με τις συνθήκες για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (συνθήκη ΕΚΑΧ) και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (συνθήκη Ευρατόμ), αντιστοίχως το 1951 και το 1957.

Η υλοποίηση των στόχων της πολιτικής αυτής θα στηριχθεί σε εργαλεία βασισμένα στην αγορά (κατ' ουσίαν φόροι, επιδοτήσεις και σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής CO₂), στην ανάπτυξη των ενεργειακών τεχνολογιών (συγκεκριμένα τεχνολογιών ειδικά για την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ή τεχνολογιών χαμηλής παραγωγής διοξειδίου του άνθρακα) και στα κοινοτικά χρηματοδοτικά μέσα.

Με την απόφαση 1230/2003/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2003 θεσπίστηκε πολυετές πρόγραμμα δράσης στο

πεδίο της ενέργειας, με την ονομασία Ευφυής Ενέργεια-Ευρώπη (2003-2006).²⁶ Το πρόγραμμα αυτό σαν στόχο είχε την υποστήριξη της αειφόρου ανάπτυξης στο τομέα της ενέργειας μέσα από τη διασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού της Ε.Ε., την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας και την προστασία του περιβάλλοντος.²⁷ Σε συνέχεια της εν λόγω απόφασης, η οποία θέσπισε το πρόγραμμα για την ευφυή ενέργεια ψηφίστηκε μια νέα Απόφαση, η 1639/2006/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 2006 σχετικά με τη θέσπιση του προγράμματος-πλαισίου για την ανταγωνιστικότητα και τη καινοτομία²⁸.

Η συγκεκριμένη απόφαση θέτει το πλαίσιο των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων της Ε.Ε. σε σχέση με την ανανεωμένη στρατηγική της Λισσαβόνας. Όπως αναφέρεται στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης: “Για να υποστηριχθούν οι στόχοι της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισσαβόνας και να ενισχυθούν η ανάπτυξη και η απασχόληση στην Ευρώπη, εγκρίθηκε για την περίοδο 2007-2013 ένα πρόγραμμα-πλαίσιο για την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα. Το εν λόγω πρόγραμμα-πλαίσιο υποστηρίζει τις ενέργειες υπέρ της ανταγωνιστικότητας και της ικανότητας καινοτομίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ενθαρρύνει ιδίως τη χρησιμοποίηση των τεχνολογιών της πληροφορίας, των οικοτεχνολογιών και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.²⁹” Πιο συγκεκριμένα, με την απόφαση αυτή συνεχίζεται το Πρόγραμμα «Ευφυής Ενέργεια-Ευρώπη» για τη περίοδο 2007-2013, το οποίο και εντάσσεται στην ευρύτερη αναπτυξιακή στρατηγική της Ε.Ε. για την Δ΄ Προγραμματική Περίοδο. Το πρόγραμμα “υποστηρίζει έτσι τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, τη χρήση νέων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τη μεγαλύτερη διείσδυση αυτών των πηγών ενέργειας στην αγορά, τη διαφοροποίηση της ενέργειας και των καυσίμων, την αύξηση του μεριδίου της ανανεώσιμης ενέργειας (σύμφωνα με το στόχο που έχει καθοριστεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το μερίδιο των πηγών ενέργειας στην εσωτερική μεικτή κατανάλωση θα πρέπει να φθάσει το 12% μέχρι το 2010) και τη μείωση της τελικής ενεργειακής κατανάλωσης. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται σε αυτό το πλαίσιο στον τομέα των μεταφορών³⁰”

²⁶ L176/29 /15.07.2003 όπως ανακτήθηκε

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:176:0029:0036:EL:PDF>

²⁷ Απόφαση 1230/2003/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2003, άρθρο 1. παράγραφος 2

²⁸ L310/15, 09.11.2006

²⁹ <http://europa.eu/scadplus/leg/el/lvb/n26104.htm#INTELLENERGY>

³⁰ <http://europa.eu/scadplus/leg/el/lvb/n26104.htm#INTELLENERGY>

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η πολιτική ΑΠΕ εντάσσεται στην ευρύτερη στρατηγική για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας όπως αυτή έχει αποτυπωθεί στη Λισσαβόνα από τα κράτη-μέλη της ΕΕ το 2000.

Η ΕΕ καταβάλλει προσπάθειες για να μειώσει τις επιπτώσεις των κλιματικών αλλαγών και να αναπτύξει μια κοινή ενεργειακή πολιτική. Ως μέρος αυτής της πολιτικής, οι Ευρωπαίοι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων συμφώνησαν το Μάρτιο του 2007 σε δεσμευτικούς στόχους για την αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Σκοπός του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ είναι:

α. Η διαμόρφωση πολιτικών χωροθέτησης έργων ΑΠΕ, ανά κατηγορία δραστηριότητας και χώρου, βάσει των διαθέσιμων σε εθνικό επίπεδο στοιχείων.

β. Η καθιέρωση κριτηρίων χωροθέτησης που θα επιτρέπουν τη δημιουργία βιώσιμων εγκαταστάσεων ΑΠΕ και την αρμονική ένταξή τους στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.

γ. Η δημιουργία ενός αποτελεσματικού μηχανισμού χωροθέτησης των εγκαταστάσεων ΑΠΕ, ώστε να επιτευχθεί ανταπόκριση στους στόχους των εθνικών και κοινοτικών πολιτικών για την ενέργεια και το περιβάλλον. Στόχος είναι οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας να αντιστοιχούν στο 20% της τελικής κατανάλωσης ενέργειας της ΕΕ έως το 2020 (8,5% το 2005). Για να επιτευχθεί αυτός ο κοινός στόχος, κάθε κράτος μέλος πρέπει να αυξήσει την παραγωγή και χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στον ηλεκτρισμό, τη θέρμανση, την ψύξη και τις μεταφορές.

Ειδικώς για την Ελλάδα, οι εθνικοί στόχοι είναι το ποσοστό συμμετοχής των ΑΠΕ στην ακαθάριστη κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας να ανέλθει, από 11 % που είναι σήμερα, σε 20,1 % μέχρι το 2010 και σε 29% μέχρι το 2020. Για την επίτευξη του στόχου για το έτος 2010 η ποσοστιαία συμμετοχή ανά τύπο Α.Π.Ε. πλην μεγάλων Υδροηλεκτρικών έργων διαμορφώνεται, βάσει προβλέψεων της 4ης Εθνικής Έκθεσης³¹ για τις ΑΠΕ ως εξής: Αιολικά πάρκα 77.7%, Μικρά υδροηλεκτρικά έργα 11.07%, Βιομάζα 8,23%, Φωτοβολταϊκά 2.03% Γεωθερμία 1.01%.

Οι στόχοι για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας υπολογίζονται ως το μερίδιο της κατανάλωσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην τελική ακαθάριστη

³¹ Υπουργείο Ανάπτυξης (2005), «www.wwf.gr»

κατανάλωση ενέργειας. Η κατανάλωση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας περιλαμβάνει την άμεση χρήση τους (π.χ. βιοκαύσιμα) συν το μέρος του ηλεκτρισμού και της θέρμανσης που παράγεται από αυτές (π.χ. αιολική, υδροηλεκτρική ενέργεια), ενώ η τελική κατανάλωση ενέργειας είναι η ενέργεια που χρησιμοποιούν τα νοικοκυριά και οι τομείς της βιομηχανίας, των υπηρεσιών, της γεωργίας και των μεταφορών. Ο παρονομαστής για το μερίδιο των ΑΠΕ περιλαμβάνει επίσης τις απώλειες διανομής για τον ηλεκτρισμό και τη θέρμανση, καθώς και την κατανάλωση αυτών των καυσίμων στη διαδικασία παραγωγής ηλεκτρισμού και θέρμανσης.

Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι αναπόσπαστο μέρος της καταπολέμησης των κλιματικών αλλαγών, ενώ συγχρόνως συμβάλλουν στην ανάπτυξη και στη δημιουργία θέσεων εργασίας, και αυξάνουν την ενεργειακή μας ασφάλεια.

3.3 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΤΟΝ Ν. 3851/2010

Η διαχρονική πορεία των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στην Ελλάδα, χαρακτηρίζεται από υψηλές προσδοκίες, έντονο επενδυτικό ενδιαφέρον, αλλά ταυτόχρονα υστέρηση στην υλοποίηση των έργων και αρκετές απογοητεύσεις κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας.

Εφαλτήριο του σχεδιασμού πολιτικών ΑΠΕ παγκόσμια αποτέλεσε η επικύρωση του Πρωτοκόλλου του Κιότο³² καθώς και άλλες σχετικές διεθνείς συμφωνίες που υπεγράφησαν κάτω από την πίεση των περιβαλλοντικών προβλημάτων. Η ουσιαστική ώθηση για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, δόθηκε μέσα από κυβερνητικά προγράμματα με την μορφή επιδοτήσεων των δραστηριοτήτων παραγωγής ενέργειας με την χρήση «πράσινων» τεχνολογιών ΑΠΕ. Η περισσότερο γνωστή από αυτές είναι η ευνοϊκή τιμολόγηση της ενέργειας που παράγεται από Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, γνωστή και ως feed-in-tariff.

Η εισαγωγή των ΑΠΕ, και η παράλληλη κυβερνητική στήριξη τους, δε θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί αποτελεσματικά εάν δεν υπήρχε το τεχνολογικό υπόβαθρο το οποίο είναι αναγκαίο για την εφαρμογή των ενεργειακών πολιτικών. Υπό μια έννοια τα περιβαλλοντικά προβλήματα που γέννησαν την έννοια της εισαγωγής ΑΠΕ προώθησαν και την τεχνολογική εξέλιξη στο τομέα του

³² Στοιχεία από το: www.selasenergy.gr

περιβάλλοντος. Για παράδειγμα μπορούν να αναφερθούν οι ανεμογεννήτριες που παράγουν αιολική ενέργεια.

Η ιστορία των σύγχρονων εμπορικών ανεμογεννητριών ξεκινά στις αρχές της δεκαετίας του '80, ως συνέπεια της πετρελαϊκής κρίσης της δεκαετίας του '70. Η ασφάλεια της ενεργειακής τροφοδοσίας και δευτερευόντως, τότε, η αιιφορία, δημιούργησαν έντονο ενδιαφέρον για τις ΑΠΕ. Σήμερα, εικοσιπέντε χρόνια μετά, οι τάσεις και κατευθύνσεις στο σχεδιασμό των σύγχρονων ανεμογεννητριών συνοψίζονται στη διαφοροποίηση των χαρακτηριστικών των ανεμογεννητριών ανάλογα με το αιολικό δυναμικό, στην αυξημένη συμβατότητα με το ηλεκτρικό δίκτυο, στη μείωση της στάθμης του παραγόμενου θορύβου, στην αύξηση της αεροδυναμικής απόδοσης, στη μείωση της οπτικής όχλησης και στις υπεράκτιες εφαρμογές.

Τα τελευταία είκοσι χρόνια η ονομαστική ισχύς των ανεμογεννητριών έχει αυξηθεί κατά δύο τάξεις μεγέθους, το κόστος της παραγόμενης ενέργειας έχει μειωθεί δραστικά και η αιολική βιομηχανία έχει αναδειχθεί σε δραστηριότητα αιχμής στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής. Κεντρικός άξονας αναφοράς των τελευταίων εξελίξεων και κατευθύνσεων στην τεχνολογία της αιολικής ενέργειας είναι οι μεγάλες ανεμογεννήτριες (4-5 πρωτότυπες μηχανές ονομαστικής ισχύος της τάξης των 5 MW, βρίσκονται σε φάση δοκιμαστικής λειτουργίας) και τα υποσυστήματα τους (πτερύγια, έλεγχος ισχύος, σύστημα μετάδοσης), καθώς και οι βέλτιστες πρακτικές αύξησης της διείσδυσης των αιολικών πάρκων σε αυτόνομα ηλεκτρικά συστήματα και ασθενή δίκτυα (π.χ. μη διασυνδεδεμένα νησιά).

Παράλληλα, η τεχνολογική βάση και τα αναγκαία υπολογιστικά εργαλεία έχουν εξελιχθεί ώστε να καλύπτουν κάθε φορά τις νέες ανάγκες και προκλήσεις. Η εξέλιξη των ανεμογεννητριών έχει ακόμη και σήμερα δυναμική, καθώς πολλές τεχνικές προκλήσεις εξακολουθούν να υφίστανται και η έρευνα συνεχίζεται για την επίλυσή τους.

Αν και οι μεγάλοι μεγέθους ανεμογεννήτριες αφορούν κυρίως σε εφαρμογές υπεράκτιων αιολικών πάρκων, είναι φανερό ότι τα τεχνολογικά άλματα που θα προκύψουν από την έρευνα και ανάπτυξή τους, θα έχουν ευεργετικές συνέπειες και για τα μικρότερα μεγέθη ανεμογεννητριών.³³

³³ Στοιχεία από το: vergina.eng.auth.gr και από το Π. Βιώνης, Π. Χαβιαρόπουλος, Σ. Βουτσινάς, Α. Ζερβός, Ν. Χατζηαργυρίου, Δ. Σαραβάνος, Θ. Φιλιππίδης, «Πρόσφατες εξελίξεις στην τεχνολογία της

Στα πλαίσια αυτά η Ελλάδα δραστηριοποιήθηκε από νωρίς για την εισαγωγή των ΑΠΕ στο ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας.³⁴ Η πρώτη δειλή προσπάθεια ανάπτυξης των ΑΠΕ έγινε με τον Ν.1559/1985, «Ρύθμιση θεμάτων εναλλακτικών μορφών ενέργειας και ειδικών θεμάτων ηλεκτροπαραγωγής από συμβατικά καύσιμα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α 135/85) όταν δόθηκε η δυνατότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Δήμους ή άλλους εκτός ΔΕΗ Δημόσιους Οργανισμούς, με υποχρέωση την πώλησή της στην ΔΕΗ ή την ιδιοκατανάλωση της από τον παραγωγό.

Η προσπάθεια αυτή δεν απέδωσε, εκτός των άλλων και διότι και η τιμή πώλησης της ενέργειας προς την ΔΕΗ, ήταν πολύ χαμηλή. Η ουσιαστική ανάπτυξη των ΑΠΕ άρχισε με τον Ν. 2244/94, «Ρύθμιση θεμάτων ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και από συμβατικά καύσιμα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α 168/94), ο οποίος επέτρεψε την παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ και από ιδιώτες, όρισε ικανοποιητικές τιμές πώλησης καθώς και την υποχρέωση αγοράς της παραγόμενης ενέργειας από την ΔΕΗ, ενώ παράλληλα το κράτος, εφαρμόζοντας σχετικές αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προχώρησε στην επιδότηση του κόστους εγκατάστασης έργων ΑΠΕ, ώστε να καθίστανται οικονομικά βιώσιμα. Το θέμα της βιωσιμότητας των σταθμών ΑΠΕ, πρέπει να αντιμετωπίζεται σε «βάθος χρόνου», λαμβάνοντας ως δεδομένη την συνεχή αύξηση των τιμών των καυσίμων αλλά και το «εξωτερικό κόστος» από τις επιπτώσεις της χρήσης τους στο περιβάλλον. Στην θέση αυτή προσανατολίζεται η ΕΕ, ατυχώς όμως υφίστανται μεγάλα εμπόδια από τις επιπτώσεις που έχει η εφαρμογή τους στον διεθνή ανταγωνισμό.

Παράλληλα, η υιοθέτηση της Οδηγίας 2001/77/ΕΚ, σηματοδότησε την ανάληψη και συμβατικών υποχρεώσεων στην προώθηση των ΑΠΕ. Με αυτήν, τα κράτη-μέλη καλούνται να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα (τιμολογιακή πολιτική, διοικητικές διαδικασίες, διευκόλυνση σύνδεσης στο ηλεκτρικό δίκτυο κ.ά.), ώστε μέχρι το 2010 το 12% της συνολικά παραγόμενης από τα κράτη-μέλη ηλεκτρικής ενέργειας, περιλαμβανομένης και αυτής που παράγεται από Μεγάλα Υδροηλεκτρικά, να προέρχεται από ΑΠΕ. Με σκοπό την επίτευξη του ποσοστού 12% η Οδηγία ορίζει, για κάθε χώρα, ανάλογα με τις δυνατότητες των διατιθέμενων πρωτογενών πηγών της, έναν «ενδεικτικό» στόχο. Για την Ελλάδα ο στόχος αυτός έχει οριστεί σε 20,1%. Όπως θα φανεί και στη συνέχεια, η επίτευξη του φιλόδοξου αυτού στόχου ή η

αιολικής ενέργειας», Πρακτικά Συνεδρίου RENES, Αθήνα, 2005, σ.119. και Ιστοσελίδα της ΡΑΕ: www.rae.gr.

³⁴ Ν.Μπουλαξής Γ.Γληνού, Δ.Παπαχρήστου, Μ.Παπαδόπουλος «Προοπτικές Ανάπτυξης των ΑΠΕ στην Ελλάδα», Πρακτικά Συνεδρίου RENES.

προσέγγισή του με ελάχιστες δυνατές αποκλίσεις, απαιτεί μία πλήρη αλλαγή της νοοτροπίας του κοινού έναντι των ΑΠΕ και πρόσθετα ενισχυτικά μέτρα στην ακολουθούμενη, από το κράτος πολιτική. Ως επιτυχή παραδείγματα προς τις κατευθύνσεις αυτές αναφέρονται αυτά της Γερμανίας, Δανίας και Ισπανίας που εφαρμόζουν πολιτικές ιδιαίτερα ευνοϊκές για τις ΑΠΕ και εκτιμάται ότι θα υπερκαλύψουν τους στόχους που έθεσαν.

Οι ευνοϊκές ρυθμίσεις του Ν.2244/94 διατηρήθηκαν στον Ν. 2773/99, που προβλέπει την απελευθέρωση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, δηλ. την λειτουργία της σχετικής αγοράς βάσει κανόνων ελεύθερης αγοράς και ανταγωνισμού. Οι ρυθμίσεις συνίστανται κυρίως στο ότι η τιμή αγοράς της ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ είναι ρυθμιζόμενη, δηλ. δεν τίθεται σε βάση ανταγωνισμού με την προερχόμενη από συμβατικές πηγές, καθώς και ότι η διάθεση της παραγόμενης ενέργειας από ΑΠΕ γίνεται κατά προτεραιότητα. Επίσης προβλέφθηκε για πρώτη φορά η επιβολή τέλους υπέρ των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, το οποίο έχει οριστεί στο 2% των ακαθαρίστων εσόδων από την πώληση της ηλεκτρικής ενέργειας, που ισοδυναμεί με 10% περίπου των ακαθαρίστων εσόδων της εγκαταστάσεως και θεσμοθετείται εκ νέου στο νέο νόμο για τα ΑΠΕ, βάζοντας τέλος στα προβλήματα ακυρότητας που αντιμετώπιζε στο Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ).

Σύμφωνα με τον Ν.2773/99, η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ) γνωμοδοτεί σχετικά με τη χορήγηση αδειών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας προς τον Υπουργό Ανάπτυξης, ο οποίος αποφασίζει περί της χορήγησης ή μη της άδειας παραγωγής. Κατά την αξιολόγηση των αιτήσεων από τη ΡΑΕ, λαμβάνονται υπόψη τα κριτήρια του άρθρου 9 του «Κανονισμού Αδειών Παραγωγής και Προμήθειας», όπως εξειδικεύονται στον «Οδηγό Αξιολόγησης αιτήσεων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ και μικρή ΣΗΘ», που εξέδωσε η ΡΑΕ. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζεται η σκοπιμότητα πραγματοποίησης κάθε έργου και η ένταξή του στον γενικότερο προγραμματισμό ανάπτυξης, τα δε κριτήρια επιλογής είναι η οικονομική βιωσιμότητα της επένδυσης, η τεχνικοοικονομική δυνατότητα του αιτούντος να υλοποιήσει το έργο, η ασφάλεια του Συστήματος/Δικτύου κλπ. Μετά την Άδεια Παραγωγής απαιτείται η λήψη Άδειας Εγκατάστασης και στη συνέχεια Άδειας Λειτουργίας, οι οποίες χορηγούνται από την Περιφέρεια, μετά από γνωμοδοτήσεις και εγκρίσεις πλήθους Υπηρεσιών και φορέων.

Επιχορηγήσεις για έργα ΑΠΕ είναι διαθέσιμες από το Γ' ΚΠΣ 2000-06 και τον Αναπτυξιακό Νόμο (Ν.2601/98 και εν συνεχεία Ν.3299/2004) συμπεριλαμβανομένων ειδικών επιχορηγήσεων για τα δίκτυα σύνδεσης (50% των επιλέξιμων δαπανών). Ειδικότερα η επιχορήγηση επιλέξιμων δαπανών για τους αιολικούς σταθμούς ανέρχεται σε ποσοστό 30%.

Εκτός από την προτεραιότητα ένταξης των σταθμών ΑΠΕ στο Σύστημα και στο Δίκτυο σημαντικό κίνητρο ανάπτυξης είναι και η απαλλαγή τους από την υποχρέωση πληρωμής τελών χρήσης τους (Ν.2773/99).

Ο Νόμος 3468/2006³⁵ έχει ως απώτερο σκοπό³⁶ να λειτουργήσει ως το μέσο για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων της Ελλάδας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με τις οποίες η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ επί της συνολικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, θα ανέρχεται σε ποσοστό 20,1%, μέχρι το 2010 και 29%, μέχρι το 2020.

Επιπλέον, με αυτή την νομοθεσία το εθνικό δίκαιο εναρμονίζεται προς την Κοινοτική Οδηγία 2001/77 για την προαγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ και προσαρμόζεται στις σχετικές δεσμεύσεις που προκύπτουν από το Πρωτόκολλο του Κυότο που είχε κυρωθεί με τον ν.3017/2002.

Ο πιο πρόσφατος Νόμος³⁷ είναι ο 3851/2010 (ΦΕΚ 85 Α'/04.06.2010) ο οποίος ψηφίστηκε πρόσφατα στην Βουλή και επιχειρεί να προωθήσει περαιτέρω τις ΑΠΕ. Ουσιαστικά με αυτόν το Νόμο τροποποιούνται ρυθμίσεις του Ν. 3468/2006 για την «παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ και την συμπαραγωγή ηλεκτρισμού και θερμότητας υψηλής απόδοσης» με τον οποίο ενσωματώθηκε η κοινοτική Οδηγία 2001/77/ΕΚ με σκοπό την επιτάχυνση της αδειοδοτικής³⁸ διαδικασίας που αφορά την εγκατάσταση και λειτουργία των ΑΠΕ. Ο νέος Νόμος περιέχει αρκετές διατάξεις που κινούνται στη σωστή κατεύθυνση. Είναι θετικό, για παράδειγμα, ότι στο Νόμο τίθεται

³⁵ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: Ν. 3468/2006 «Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας από ΑΠΕ και Συμπαραγωγή Ηλεκτρισμού ... www.greenlodges

³⁶ Εισαγωγή στο δίκαιο ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ)
Βατάλης Κωνσταντίνος ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Σάκκουλα

³⁷ Νόμος και Φύση
ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΓΗΣ ΥΨΗΛΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ
(Ιούνιος 2010)
Άρθρο του ΣΤΑΥΡΟΥ ΕΛ. ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗ

³⁸ Αδειοδοτική διαδικασία σχεδιαγραμμα 1 Βλέπε παράρτημα

εθνικός δεσμευτικός στόχος 20% για τη συμμετοχή των ΑΠΕ στην κάλυψη της τελικής κατανάλωσης ενέργειας το 2020.

Σήμερα, η Ελλάδα δεσμεύεται απέναντι στη νέα Ευρωπαϊκή Ενεργειακή Πολιτική και απαντά στο ενεργειακό πρόβλημα, με μία έξυπνη ενέργεια. Μία ενέργεια που: (α) θα μειώσει την εξάρτηση της χώρας μας από συμβατικούς ενεργειακούς πόρους, (β) θα ενισχύσει τον ενεργειακό μας εφοδιασμό με πρακτικά ανεξάντλητες, εγχώριες πηγές, (γ) θα μας οδηγήσει σε ένα πιο ισορροπημένο ενεργειακό ισοζύγιο και (δ) θα συμβάλλει αποφασιστικά στην προστασία του περιβάλλοντος.

Με αυτό ως στόχο, το Υπουργείο Ανάπτυξης, φορέας της ενεργειακής πολιτικής στην Ελλάδα, εστιάζει στη διαμόρφωση ενός κατάλληλου ρυθμιστικού και νομικού πλαισίου, που θα δώσει ώθηση στις επενδύσεις για την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως: (α) η ηλιακή ενέργεια, η οποία αξιοποιείται μέσω τεχνολογιών που εκμεταλλεύονται άμεσα την ηλιακή ακτινοβολία,

(β) η αιολική ενέργεια, η οποία στηρίζεται στην εκμετάλλευση της κινητικής ενέργειας των ανέμων,

(γ) η γεωθερμική ενέργεια, μέσω της οποίας αξιοποιούνται τα θερμά νερά ή/και οι ατμοί που υπάρχουν σε υπόγειους ταμιευτήρες της γης,

(δ) η βιομάζα, δηλαδή η ενέργεια που πηγάζει από την αξιοποίηση του βιοαποικοδομήσιμου κλάσματος κάθε υλικού που προέρχεται άμεσα ή έμμεσα από το φυτικό ή ζωικό κόσμο,

(ε) η υδροηλεκτρική ενέργεια, η οποία στηρίζεται στην εκμετάλλευση της μηχανικής ενέργειας του νερού και της μετατροπής της σε ηλεκτρική ενέργεια με τη βοήθεια στροβίλων και ηλεκτρογεννητριών.

Ταυτόχρονα, το ρυθμιστικό και νομικό αυτό πλαίσιο προβλέπει τη δημιουργία μονάδων συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας για την εξοικονόμηση ενέργειας, ενώ στοχεύει στην ενίσχυση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας των επενδύσεων σε καθαρές ενεργειακές τεχνολογίες, εξασφαλίζοντας παράλληλα την περιφερειακή ανάπτυξη.

3.4 ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ³⁹ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΤΟΝ Ν. 3468/2006⁴⁰.

Ν. 1559/1985 όπως τροποποιήθηκε από τον Ν. 1914/1990

- Δ.Ε.Η. 24 MW
- Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης 3 MW μέχρι το 1995
- ιδιωτικός τομέας εκτός σκηνής

Ν. 2244/1994

- ουσιαστική απαρχή για ανάπτυξη Α.Π.Ε.
- σταθερές τιμές πώλησης
- υποχρέωση Δ.Ε.Η. για αγορά του

Ν. 2773/1999

- απελευθέρωση αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας (εναρμόνιση με Οδηγία 96/92)
- διατήρηση ευνοϊκού τιμολογιακού καθεστώτος
- προτεραιότητα πρόσβασης Α.Π.Ε. στο δίκτυο
- ανταποδοτικό τέλος υπέρ ΟΤΑ επί των πωλήσεων ενέργειας
 - (καθορισμός τέλους σε ποσοστό 2%)

39 Υπουργείο Ανάπτυξης Γενική Διεύθυνση Ενέργειας Διεύθυνση Ανανεώσιμων Πηγών & Εξοικονόμησης Ενέργειας
ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
Διπλωματούχος Μηχανολόγος Μηχανικός Α.Π.Θ.
ΤΕΕ - ΤΜΗΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ & ΔΥΤΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΤΡΙΗΜΕΡΟ ΑΠΕ
Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας – Η θέση τους στο νέο ενεργειακό
τοπίο της χώρας και στην περιοχή της Θεσσαλίας
Λάρισα, 30 Νοεμβρίου 2007

40 Υπουργείο Ανάπτυξης Γενική Διεύθυνση Ενέργειας Διεύθυνση Ανανεώσιμων Πηγών & Εξοικονόμησης Ενέργειας
Η προώθηση και οι προοπτικές των ΑΠΕ στην Ελλάδα
Χαράλαμπος Πίππος Διευθυντής ΑΠΕ – ΕΕ forum ΑΠΕ /ΣΗΘ
με θέμα: «Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας στην Ελλάδα Σήμερα»
holiday inn, Θεσσαλονίκη, 3 Ιουλίου 2008

N. 2941/2001

- Ρύθμιση θεμάτων εγκατάστασης σταθμών Α.Π.Ε. εντός δασών & δασικών εκτάσεων
- Εξαίρεση ηλιακών σταθμών & αιολικών πάρκων από υποχρέωση λήψης οικοδομικής άδειας
- Δυνατότητα κατασκευής έργων διασύνδεσης από επενδυτή, κατά προδιαγραφές Δ.Ε.Σ.Μ.Η.Ε./Δ.Ε.Η.
- Χαρακτηρισμός έργων ανανεώσιμης ηλεκτροπαραγωγής ως δημόσιας ωφέλειας
 - δυνατή αναγκαστική απαλλοτρίωση ακινήτων ή σύσταση εμπραγμάτων δικαιωμάτων
- Δυνατότητα καθορισμού ευνοϊκότερων όρων δόμησης εκτός σχεδίου πόλεων
- Διευθύνσεις Σχεδιασμού & Ανάπτυξης οικείων Περιφερειών αρμόδιες έκδοσης αδειών εγκατάστασης & λειτουργίας

N. 3175/2003

- αναθεώρηση του Ν. 2773/1999 – ενδυνάμωση διαδικασίας απελευθέρωσης
- συνεκτικό σύνολο κανόνων για χρήση γεωθερμικής ενέργειας
 - πιθανό δυναμικό > 500 MWe
- εισαγωγή συντομευμένων & απλουστευμένων διαδικασιών απαλλοτρίωσης για ενίσχυση & επέκταση γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας
- ενσωμάτωση τροποποιήσεων Οδηγίας 2003/54/EK

N. 3468/2006 και κανονιστικό πλαίσιο

- Ν. 3468/2006 “Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και Συμπαράγωγή Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης και λοιπές διατάξεις” (ΦΕΚ Α’ 129)
- Δ6/Φ1/οικ.18359/14.9.2006 *“Τύπος και περιεχόμενο συμβάσεων αγοραπωλησίας ηλεκτρικής ενέργειας στο Σύστημα και το Διασυνδεδεμένο Δίκτυο σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 παρ. 3 του ν. 3468/2006” (ΦΕΚ Β’ 1442)*

- Δ6/Φ1/οικ.1725/25.1.2007 "Καθορισμός τύπου και περιεχομένου συμβάσεων πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται με χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και μέσω Συμπαγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης στο Δίκτυο των Μη Διασυνδεδεμένων Νήσων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 παρ. 3 του Ν. 3468/2006" (ΦΕΚ Β' 148)
- Δ6/Φ1/οικ.5707/13.3.2007 "Κανονισμός Αδειών Παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και μέσω Συμπαγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης" (ΦΕΚ Β' 448)
- Δ6/Φ1/οικ.13310/18.6.2007 "Διαδικασία έκδοσης αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας" (ΦΕΚ Β' 1153)
- Δ6/Φ1/οικ. 8684/24.4.2007 (ΦΕΚ Β' 694) "Έγκριση Α' φάσης του κατ' άρθρο 14 παρ. 1 του Ν.3468/2006 Προγράμματος Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Σταθμών". Αναθεωρήθηκε με την απόφαση Δ6/Φ1/οικ. 15450/18.7.2007 (ΦΕΚ Β' 1276)
- Ολοκλήρωση κανονιστικού πλαισίου με αποφάσεις για όρους, προϋποθέσεις & τιμολόγιο έργων σύνδεσης Πελατών & Παραγωγών στο Σύστημα Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας, Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για Α.Π.Ε. & διατύπωση όρων για την εκτός σχεδίου δόμηση

Βασικές ρυθμίσεις του Ν. 3468/2006

- Διατηρεί και ενισχύει το ευνοϊκό καθεστώς τιμολόγησης που στηρίζεται στη σχετική γερμανική νομοθεσία, ενισχύοντας τις τιμές στη περίπτωση των φωτοβολταϊκών συστημάτων μέχρι 60% υψηλότερα σε σχέση με τις προηγούμενες,
- Εξορθολόγησε και απλοποίησε τη διαδικασία αδειοδότησης με τη δημιουργία δύο συντονιστικών οργάνων σε διυπουργικό και υπηρεσιακό επίπεδο αντίστοιχα,
- Εισηγάγε καθεστώς αυστηρής παρακολούθησης των κατόχων αδειών για την τήρηση των νόμιμων υποχρεώσεών τους,
- Παρέχει δυνατότητα εγκατάστασης υπεράκτιων (offshore) αιολικών πάρκων,

- Ολοκληρώνει την εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας προς τις απαιτήσεις του άρθρου 5 της οδηγίας 2001/77/ΕΚ, μέσω της δημιουργίας συστήματος έκδοσης πιστοποιητικών προέλευσης ανανεώσιμης ενέργειας,
- Βελτιώνει τους όρους των συμβάσεων πώλησης ανανεώσιμης ενέργειας,
- Αυξάνει το όριο ισχύος των μικρών υδροηλεκτρικών έργων που εντάσσονται στο νόμο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ: ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

4.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας επιλέξαμε να μελετήσουμε και να κάνουμε μετρήσεις σε νόμους που προέρχονται από το Υπουργείο Ανάπτυξης και τον τομέα των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας. Ως γνωστόν, ο κλάδος των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας έχει καταστεί σημαντική αναπτυξιακή συνιστώσα της χώρας τα τελευταία χρόνια. Στους νόμους εντοπίζουμε πολλές τροποποιήσεις, αντικαταστάσεις, καταργήσεις άρθρων, η ύπαρξη άσχετων με το κύριο αντικείμενο ρύθμισης του νόμου διατάξεις δυσχέραιναν την πορεία της έρευνας. Συνεπώς, τόσο η επιλογή των νόμων ανάμεσα σε ένα αρκετό αριθμό νομοθετημάτων όσο και η μελέτη αυτών εξελίχθηκε σε δύσκολη και χρονοβόρα διαδικασία.

Επιλέξαμε νομοθετήματα τα οποία είχαν ουσιαστικό χαρακτήρα. Η έρευνα μας επικεντρώνεται ενδεικτικά σε 4 νομοθετήματα στα οποία η εκάστοτε κυβέρνηση είχε ως άμεσο στόχο την Ρύθμιση θεμάτων Ηλεκτροπαραγωγής από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, την Απελευθέρωση αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας, την Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας καθώς και την Επιτάχυνση της ανάπτυξης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας για την αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής.

Η έρευνα και οι μετρήσεις έγιναν σε κάθε άρθρο ξεχωριστά. Απαραίτητο ήταν να γίνει η επιλογή των δεικτών μέτρησης. Σε κάθε νομό έγινε διάκριση ανάμεσα σε

άρθρα αφηρημένου και συγκεκριμένου περιεχομένου⁴¹ και στη συνέχεια μετρήθηκε ο αριθμός άρθρων συγκεκριμένου και αφηρημένου περιεχομένου και ο αριθμός λέξεων και παραγράφων του κάθε άρθρου. Επίσης μετρήθηκε ο αριθμός λέξεων του νόμου συνολικά. Έγινε υπολογισμός του ποσοστού % που καλύπτουν στο σύνολο του νόμου, τα άρθρα συγκεκριμένου αφηρημένου περιεχομένου και οι άσχετες, προς το κύριο αντικείμενο του νόμου, διατάξεις⁴².

Ακόμα μετρήθηκε η προβλεπόμενη και τελικά εκδοθείσα ειδική νομοθετική ύλη (υπουργικές αποφάσεις ΥΑ και προεδρικά διατάγματα ΠΔ). Εντοπίζαμε κάθε φορά και τη χρονολογία έκδοσης αυτών, προκειμένου να διαπιστώσουμε τη χρονική απόσταση της ψήφισης του νόμου και της έκδοσης ΥΑ και της ΠΔ.

Πέρα των μετρήσεων, μελετήθηκαν οι Εισηγητικές Εκθέσεις των προς ψήφιση νομοσχεδίων και τα Πρακτικά Συνεδριάσεων της Ολομέλειας της Βουλής. Με στόχο να οδηγηθούμε σε χρήσιμα συμπεράσματα για τον τρόπο νομοθετικής παραγωγής εξετάστηκαν παράγοντες όπως η εγγύτητα στο χρόνο των εκλογών, το ποσοστό εδρών της κυβερνητικής πλειοψηφίας, η εσωτερική συνοχή του κυβερνώντος κόμματος και η σύγκλιση προτιμήσεων ανάμεσα σε κυβέρνηση και αντιπολίτευση.

Μέσα, λοιπόν από μια διαφορετική προσέγγιση των νόμων, παρακολουθήσαμε την πορεία 4 νομοθετημάτων εντοπίσαμε σημαντικά χαρακτηριστικά της μεταρρυθμιστικής νομοθετικής παραγωγής. Στο επόμενο κεφάλαιο παρατίθενται τα αποτελέσματα της έρευνας και διαπιστώνουμε αν τελικά εφαρμόστηκε ο νόμος, αν υλοποιήθηκαν κάποιες μεταρρυθμιστικές προσπάθειες και σε ποιο βαθμό επιτεύχθηκε αυτό.

⁴¹ Κριτήριο διάκρισης σε άρθρα συγκεκριμένου αφηρημένου περιεχομένου ήταν: η έκταση του άρθρου και ο αριθμός των εξουσιοδοτικών διατάξεων, καθώς και τα στοιχεία που περιέχει κάθε άρθρο και το κάνει πιο συγκεκριμένο.

⁴² Δείκτης μέτρησης ήταν ξανά ο αριθμός των λέξεων.

4.2 ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ακολουθούν τα πορίσματα της έρευνας που διεξήχθη σε 4 βασικά νομοθετήματα. Οι νόμοι που μελετήθηκαν είναι οι εξής:

1. Ν.2244/1994 (ΦΕΚ Α' 168/07/10/1994)

Ρύθμιση θεμάτων Ηλεκτροπαραγωγής από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και από συμβατικά καύσιμα και άλλες διατάξεις

2. Ν.2773/1999 (ΦΕΚ Α' 286/22/12/1999)

Απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας – Ρύθμιση θεμάτων ενεργειακής πολιτικής και λοιπές διατάξεις.

3. Ν.3468/2006 (ΦΕΚ Α' 129/27/06/2006)

Παραγωγή Ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές ενέργειας και Συμπαράγωγή Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης και λοιπές διατάξεις.

4. Ν. 3851/2010 (ΦΕΚ: Α' 85/04/06/2010)

Επιτάχυνση της ανάπτυξης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και άλλες διατάξεις σε θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματική; Αλλαγής.

Καταρχάς γίνεται αναφορά στους στόχους και στις βασικότερες παρεμβάσεις που επέρχονται με τη θέσπιση των νόμων, σύμφωνα με τις εισηγητικές εκθέσεις. Επιπρόσθετα καταγράφονται διαπιστώσεις και παρατηρήσεις που προέκυψαν κατά τη διεξαγωγή της έρευνας και τη μελέτη των πρακτικών των συνεδριάσεων της Βουλής. Τέλος, συνοπτικά καταγράφονται τα βασικά πορίσματα της έρευνας.

Στη συνέχεια παρατίθενται σε πίνακα συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα της έρευνας ανά νόμο και ειδικότερα: αριθμός άρθρων συγκεκριμένου, αφηρημένου περιεχομένου και άρθρων με άσχετες προς το κύριο αντικείμενο του νόμου διατάξεις, σύνολο λέξεων ανά κατηγορία άρθρων (όπως προαναφέρθηκαν), ποσοστό % που καλύπτουν στο σύνολο του νόμου (σε σύνολο λέξεων), συνολικός αριθμός λέξεων του νόμου, αριθμός προβλεπομένων προεδρικών διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων και αριθμός εκδοθέντων προεδρικών διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων. Στα εκδοθέντα ΠΔ και ΥΑ υπάρχουν δύο αριθμοί. Εκτός παρενθέσεως αναφέρεται ουσιαστικά ο αριθμός των διατάξεων του νόμου που παρείχαν εξουσιοδότηση προς έκδοση ΠΔ και ΥΑ και εντός παρενθέσεως ο συνολικός αριθμός των εκδοθέντων νομοθετικών πράξεων. Έγινε αυτή η διάκριση καθώς

κατ'εξουσιοδότηση μιας διάταξης νόμου, δύναται να εκδοθούν περισσότερα από ένα ΠΔ ή ΥΑ⁴³.

Σε παράρτημα έχουν περιληφθεί αναλυτικά τα αποτελέσματα της έρευνας ανά άρθρο, με επιπλέον παρατηρήσεις, που δεν ήταν εφικτό να περιληφθούν στους πίνακες. Ειδικότερα, τα επιπλέον στοιχεία που παρατίθενται είναι τα εξής: καταγραφή της χρονολογίας έκδοσης των Π.Δ. και των Υ.Α. Σε πίνακες παρουσιάζονται αναλυτικά ανά άρθρο τα εξής: αριθμός λέξεων και παραγράφων, διάκριση άρθρων συγκεκριμένου, αφηρημένου περιεχομένου, αριθμός προβλεπόμενων ΠΔ και ΥΑ και αριθμός εκδοθέντων ΠΔ και ΥΑ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην πορεία της έρευνας, είχαμε την ευκαιρία να οδηγηθούμε σε χρήσιμες διαπιστώσεις σχετικά με τη νομοθετική παραγωγή. μελετώντας απλά τους νόμους και πριν καν ξεκινήσουμε τις μετρήσεις.

⁴³ Η διοίκηση μπορεί να κάνει, επανειλημμένα, χρήση μιας νομοθετικής εξουσιοδότησης, εκτός αν προβλέπεται ρητά ή προκύπτει ότι η έκδοση της διοικητικής κανονιστικής πράξης μπορεί να γίνει μόνο μια φορά. Στην περίπτωση που η θέληση του νομοθέτη είναι να γίνει μια μόνο φορά χρήση της νομοθετικής εξουσιοδότησης, πρέπει να διευκρινίζεται με την ανάλογη φράση. Η διάταξη του νόμου, που παρέχει τη νομοθετική εξουσιοδότηση μπορεί να προβλέπει ορισμένη προθεσμία για την έκδοση της κανονιστικής πράξης. Εφόσον δεν ορίζεται ρητά ή δεν προκύπτει με σαφήνεια ότι η προθεσμία αυτή είναι αποκλειστική θεωρείται *ενδεικτική*. Όπου η πρόθεση του νομοθέτη είναι να παράσχει την εξουσιοδότηση για ορισμένη μόνο προθεσμία, πρέπει να ορίζεται ρητά ότι η προθεσμία που προβλέπεται είναι αποκλειστική.

N.2244/1994 (ΦΕΚ Α' 168/07/10/1994)

Ρύθμιση θεμάτων Ηλεκτροπαραγωγής από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και από συμβατικά καύσιμα και άλλες διατάξεις

Μετά την ενεργειακή κρίση και την απότομη αύξηση των τιμών του πετρελαίου κατά τη δεκαετία του '70, το ενδιαφέρον της παγκόσμιας Κοινότητας στράφηκε προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Το ενεργειακό αποτελεί για τη χώρα μας ένα από τα βασικότερα προβλήματα. Η ορθολογική διαχείριση του τομέα ενέργειας είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, αλλά και γι' αυτή καθ' αυτή την ασφάλεια και την εθνική μας ανεξαρτησία.

Η ψήφιση του παρόντος νόμου στοχεύει στην ανάπτυξη των φυσικών μας ενεργειακών πόρων, με έμφαση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ενεργειακή αυτοδυναμία της χώρας με ταυτόχρονη αντιμετώπιση του προβλήματος CO₂, που έχει πολύπλευρη διάσταση και πρέπει να λαμβάνεται σοβαρότατα υπόψη στη διαμόρφωση της ενεργειακής πολιτικής.

Αναγνωρίζοντας την ιδιαίτερη σημασία που θα μπορούσαν να έχουν οι Α.Π.Ε. στην κάλυψη του εθνικού ενεργειακού ισοζυγίου, γίνεται προσπάθεια για την πλήρη ενσωμάτωση των Α.Π.Ε. στο ενεργειακό σχεδιασμό της χώρας και η ουσιαστική ανάπτυξη και εκμετάλλευση των Α.Π.Ε. τίθεται ως στόχος πρώτης προτεραιότητας.

Επιπρόσθετα, προωθείται η υλοποίηση ενός ρεαλιστικού προγράμματος ανάπτυξης των Α.Π.Ε., το οποίο θα εναρμονίζεται με τα προγράμματα ανάπτυξης των υπόλοιπων ενεργειακών τομέων της χώρας με επενδύσεις του δημόσιου αλλά και του ιδιωτικού τομέα. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι επενδύσεις εντατικής εκμετάλλευσης του δυναμικού των Α.Π.Ε. θα συμβάλει ουσιαστικά και στη δραστηριοποίηση του εγχώριου κατασκευαστικού αλλά και του βιομηχανικού τομέα, μέσα από μεταφορά τεχνολογίας και προγραμμάτων συμπαραγωγής με ξένες βιομηχανικές επιχειρήσεις.

Ο Ν.2244/1994 ψηφίστηκε κατά την κοινοβουλευτική περίοδο 1993-1996, με το κυβερνών κόμμα (Π.Α.Σ.Ο.Κ) να κατέχει 170 έδρες και με Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης τον Αν. Πεπονή. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο νόμος αυτός ψηφίστηκε στην αρχή της κυβερνητικής θητείας, γεγονός που θα επέτρεπε να δοκιμασθεί σε συνθήκες μάλλον ευνοϊκές. Η ψήφιση του νομοσχεδίου έγινε την 23/09/1994 ενώ η συζήτηση στην ολομέλεια έγινε τις ακόλουθες ημερομηνίες 20/09/1994 21/09/1994 22/09/1994. Στις συνεδριάσεις παρέστη ο Υπουργός Βιομηχανίας, Ενέργειας και

Τεχνολογίας και Εμπορίου κ. Κωνσταντίνος Σημίτης, καθώς και αρμόδιοι υπηρεσιακοί παράγοντες.

4.3.1 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 2244/1994.

NOMOS 2244/1994	Σύνολο άρθρων	Ποσοστό επί του συνόλου του άρθρου	Σύνολο λέξεων	Ποσοστό επί του συνόλου των λέξεων	Σελίδες Νόμου
Άρθρα Αορίστου Περιεχομένου	4	36,36%	1.444	30,03%	-
Άρθρα Συγκεκριμένου Περιεχομένου	7	63,64%	3.366	69,97%	-
Λοιπές Διατάξεις	-	-	-	-	-
Σύνολο	11	100%	4.810	100%	8

	Προβλεπόμενα δευτερογενή Διοικητικά μέτρα ΠΔ , ΥΑ	Εκδοθέντα δευτερογενή Διοικητικά μέτρα ΠΔ , ΥΑ
NOMOS 2244/1994	16 ΥΑ 3 ΠΔ	6 ΥΑ 1 ΠΔ

Ο νόμος αποτελείται από 11 άρθρα, τα 4 είναι αορίστου περιεχομένου και τα 7 συγκεκριμένου.

Τα άρθρα είναι τα εξής:

Άρθρο 1: Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Άρθρο 2: Διάθεση ηλεκτρικής ενέργειας

Άρθρο 3: Άδειες εγκατάστασης και λειτουργίας

Άρθρο 4: Κυρώσεις

Άρθρο 5: Γενικές διατάξεις

Άρθρο 6: Μεταβατικές διατάξεις

Άρθρο 7: Σύσταση Ειδικών Λογαριασμών του Υπουργείου Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας

Άρθρο 8.

Άρθρο 9.

Άρθρο 10: Καταργούμενες διατάξεις

Άρθρο 11.

Σε αυτόν τον νόμο το ποσοστό των συγκεκριμένων λέξεων είναι 69,97% έναντι των αφηρημένων λέξεων 30,03%. Προβλέπονται 16 ΥΑ και 3 ΠΔ εκ των οποίων έχουν εκδοθεί 6 ΥΑ κατ'έξουσιοδότηση και 1 ΠΔ. Είναι αξιοσημείωτο να τονίσουμε το γεγονός ότι κάποιες ΥΑ ή κάποια ΠΔ προβλέπονταν σε διάφορες παραγράφους οι οποίες καταργήθηκαν ή αντικαταστάθηκαν από μεταγενέστερους νόμους.

Το σχέδιο αυτού του νόμου το αποδέχτηκαν κατ' αρχήν, κατ' άρθρο και στο σύνολό του, κατά πλειοψηφία και εισηγήθηκαν την ψήφισή του από τη Βουλή, όπως διαμορφώθηκε από την Επιτροπή και τον παριστάμενο Υπουργό Βιομηχανίας, Ενέργειας, Τεχνολογίας και Εμπορίου κ. Κ. Σημίτη.

N.2773/1999 (ΦΕΚ Α'286/22/12/1999)

Απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας – Ρύθμιση θεμάτων ενεργειακής πολιτικής και λοιπές διατάξεις

Η κυβέρνηση ορμώμενη από την Οδηγία 96/92 Ε.Κ. "σχετικά με τους κοινούς κανόνες" για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας θέσπισε και ψήφισε τον Ν.2773/1999. Σκοπός του Νόμου είναι η ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, μέσω της σταδιακής απελευθέρωσης, ώστε η προσαρμογή στο νέο περιβάλλον να γίνει κατά τρόπο ευέλικτο και ορθολογικό.

Ο παρόν νόμος έχει τις εξής επιδιώξεις:

- α) Η κατάργηση των αποκλειστικών δικαιωμάτων παραγωγής
- β) Ο ορισμός φορέα διαχείρισης του συστήματος μεταφοράς
- γ) Η σταδιακή απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία επιτυγχάνεται μέσω του προσδιορισμού "επιλεγόντων πελατών"
- δ) Η παροχή πρόσβασης στο σύστημα σε παραγωγούς, σε προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας και σε Επιλέγοντες Πελάτες, και
- ε) Η τήρηση χωριστών λογαριασμών για καθεμία από τις δραστηριότητες παραγωγής, μεταφοράς και διανομής στην περίπτωση καθετοποιημένων επιχειρήσεων .

Ο Ν.2773/1999 ψηφίστηκε στην κοινοβουλευτική περίοδο 1996-2000 και πιο συγκεκριμένα στον τρίτο χρόνο διακυβέρνησης. Οι εκλογές της 22^{ας} Σεπτεμβρίου 1996, ανέδειξαν νικητή το ΠΑ.ΣΟ.Κ αφού εξελέγει με 162 βουλευτές. Στην πρωθυπουργία του κυβερνώντος κόμματος είναι ο Κ. Σημίτης ο οποίος είχε διαδεχτεί τον Ανδρέα Παπανδρέου στην πρωθυπουργία τον Ιανουάριο του 1996. Ο Κ.Σημίτης ήταν πλέον πολιτικά έτοιμος να προωθήσει τη μεταρρύθμιση στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η ψήφιση του νομοσχεδίου έγινε στις 07/12/1999 ενώ η συζήτηση στην ολομέλεια έγινε τις ακόλουθες ημερομηνίες 22/11/1999, 23/11/1999, 25/11/1999 και 30/11/1999. Υπουργός Ανάπτυξης ήταν ο κ. Ευάγγελος Βενιζέλος και Υφυπουργός Ανάπτυξης κ. Γιάννης Ζαφειρόπουλος.

4.3.2 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 2773/1999

ΝΟΜΟΣ 2773/1999	Σύνολο άρθρων	Ποσοστό επί του συνόλου του άρθρου	Σύνολο λέξεων	Ποσοστό επί του συνόλου των λέξεων	Σελίδες Νόμου
Άρθρα Αορίστου Περιεχομένου	21	44,68%	4.820	37,13%	-
Άρθρα Συγκεκριμένου Περιεχομένου	25	53,19%	7.999	61,63%	-
Λοιπές Διατάξεις	1	2,13%	160	1,23%	-
Σύνολο	47	100%	12.979	100%	18

	Προβλεπόμενα δευτερογενή Διοικητικά μέτρα ΠΔ , ΥΑ	Εκδοθέντα δευτερογενή Διοικητικά μέτρα ΠΔ , ΥΑ
ΝΟΜΟΣ 2773/1999	20 ΥΑ 8 ΠΔ	11 ΥΑ 6 ΠΔ

Ο νόμος αποτελείται από άρθρα 47 άρθρα. Πρόκειται για ένα νόμο ειδικό αφού αποτελείται από 25 άρθρα (53,19%) συγκεκριμένου περιεχομένου, 21 άρθρα (44,68%) αορίστου χρόνου και 1 (2,13) άρθρο που περιέχει λοιπές διατάξεις.

Τα κεφάλαια των άρθρων είναι τα εξής:

Κεφάλαιο Α΄: Γενικές Διατάξεις

Κεφάλαιο Β΄: Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (Ρ.Α.Ε)

Κεφάλαιο Γ΄: Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας

Κεφάλαιο Δ΄: Μεταφορά Ηλεκτρικής Ενέργειας

Κεφάλαιο Ε΄: Διανομή Ηλεκτρικής Ενέργειας

Κεφάλαιο ΣΤ΄: Προμήθεια Ηλεκτρικής Ενέργειας σε Επιλέγοντες και Μη Επιλέγοντες πελάτες.

Κεφάλαιο Ζ΄: Κανονισμός Αδειών – Τιμολόγια – Τήρηση Λογαριασμών.

Κεφάλαιο Η΄: Κανόνες Ασφαλείας – Ποινικές και Διοικητικές Κυρώσεις

Κεφάλαιο Θ΄: Κύρωση Σύμβασης ΓΕΝ.Ο.Π./Δ.Ε.Η Υπουργού Ανάπτυξης

Κεφάλαιο Ι΄: Συμπαγωγή και Παραγωγή από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Α.Π.Ε.)

Κεφάλαιο ΙΑ΄: Μεταβατικές Διατάξεις και Μετατροπή της Δ.Ε.Η σε ανώνυμη εταιρεία.

Ο συνολικός αριθμός των λέξεων είναι 12.979. Σε αυτόν τον νόμο το ποσοστό των συγκεκριμένων λέξεων είναι 61,63% έναντι των αφηρημένων λέξεων 37,13%.

Προβλεπόταν η έκδοση 20 ΥΑ και 8 ΠΔ. Εκδόθηκαν 11 ΥΑ κατ'εξουσιοδότηση και 6 ΠΔ κατ'εξουσιοδότηση.

Το σχέδιο αυτού του νόμου το αποδέχτηκαν κατά πλειοψηφία, κατ' αρχήν, κατ' άρθρο και στο σύνολό του και εισηγείται την ψήφισή του από τη Βουλή, όπως διαμορφώθηκε από την Επιτροπή και τον παριστάμενο Υπουργό Ανάπτυξης κ.

Ευάγγελο Βενιζέλο.

N.3468/2006 (ΦΕΚ Α' 129/27/06/2006)

Παραγωγή Ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές ενέργειας και
Συμπαράγωγή Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης και λοιπές διατάξεις

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) αναγνωρίζει την ανάγκη προαγωγής των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε) ως μέτρου προτεραιότητας, δεδομένου ότι η εκμετάλλευση τους συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος και στην βιώσιμη ανάπτυξη. Με τον παρόν νόμο επιδιώκεται η δημιουργία ενός σύγχρονου και ελκυστικού περιβάλλοντος για την ενίσχυση των επενδύσεων στον Τομέα των Α.Π.Ε και της Συμπαράγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (Σ.Η.Θ.Υ.Α) και τη διασφάλιση της αυξημένης διείσδυσης της παραγόμενης από αυτές ηλεκτρικής ενέργειας στο ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας, με πλήρη αξιοποίηση του διαθέσιμου δυναμικού. Γενικότερα πέρα των υφιστάμενων κενών το ανωτέρω νομοθετικό πλαίσιο αναφέρεται στην πρόβλεψη ειδικών ρυθμίσεων σχετικών με τη διαδικασία αδειοδότησης έργων Α.Π.Ε , δεν περιλαμβάνει τις αναγκαίες ρυθμίσεις που αφορούν ορισμένες μορφές Α.Π.Ε (θαλάσσια, αιολικά πάρκα) ή αντιμετωπίζει ανεπαρκώς και ελλιπώς άλλες μορφές Α.Π.Ε. (υβριδικά, γεωθερμία) με αποτέλεσμα να προκύπτει εγγενής αδυναμία προώθησης έργων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και από αυτές τις μορφές Α.Π.Ε.

Με τις ρυθμίσεις αυτού του νόμου οργανώνεται και συστηματοποιείται το νομοθετικό πλαίσιο αδειοδότησης των σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε και Σ.Η.Θ.Υ.Α και εισάγονται ρυθμίσεις που απλοποιούν και επιταχύνουν σε σημαντικό βαθμό τη διαδικασία αδειοδότησης των έργων αυτών, διασφαλίζοντας την υλοποίησή τους. Επιπλέον , σε εκπλήρωση των υποχρεώσεων που προκύπτουν από τις διατάξεις της Οδηγίας 2001/77 ΕΚ (άρθρα 4 και 6), έχουν ήδη καταρτισθεί οι αναγκαίες κανονιστικές ρυθμίσεις που θα πλαισιώνουν , ως εφαρμοστικές τις διατάξεις του προτεινόμενου σχεδίου. Επίσης ενσωματώνεται η περιβαλλοντική διάσταση της υλοποίησης έργων Α.Π.Ε και Σ.Η.Θ.Υ.Α σε πρώιμο στάδιο σχεδιασμού, με την πρόβλεψη για τη χορήγηση της άδειας παραγωγής μετά την Προκαταρκτική Περιβαλλοντική Εκτίμηση και Αξιολόγηση.

Ο Ν. 3468/2006 ψηφίστηκε στην κοινοβουλευτική περίοδο 2004- 2007 όπου διεξήχθησαν πρόωρες εκλογές. Πρώτο κόμμα στην εκλογική αναμέτρηση εξελέγει η ΝΔ με 45,36 % και 166 έδρες μετά από μια πολυετή διακυβέρνηση του κόμματος του ΠΑ.ΣΟ.Κ. Το παρόν νομοσχέδιο ψηφίστηκε στις 06/06/2006 και συζητήθηκε στις

23/05/2006 , 30/05/2006 , 31/05/2006 Πρωί , 31/05/2006 Απόγευμα ,01/06/2006. Στις συνεδριάσεις παρέστησαν ο Υπουργός Ανάπτυξης κ. Δημήτριος Σιούφας , ο Υφυπουργός Ανάπτυξης κ. Αναστάσιος Νεράντζης, καθώς και αρμόδιοι υπηρεσιακοί παράγοντες.

4.3.3 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 3468/2006.

NOMOS 3468/2006	Σύνολο άρθρων	Ποσοστό επί του συνόλου του άρθρου	Σύνολο λέξεων	Ποσοστό επί του συνόλου των λέξεων	Σελίδες Νόμου
Άρθρα Αορίστου Περιεχομένου	17	51,52%	8.068	52,41%	-
Άρθρα Συγκεκριμένου Περιεχομένου	13	39,39%	5.672	36,84%	-
Λοιπές Διατάξεις	3	9,09%	1.655	10,75%	-
Σύνολο	33	100%	15.395	100%	22

	Προβλεπόμενα δευτερογενή Διοικητικά μέτρα ΠΔ , ΥΑ	Εκδοθέντα δευτερογενή Διοικητικά μέτρα ΠΔ , ΚΥΑ , ΥΑ
NOMOS 3468/2006	16 ΥΑ 1 ΠΔ	9 ΥΑ

Ο νόμος αποτελείται από 33 άρθρα, τα 17 (51,52%) είναι αορίστου περιεχομένου τα 13 (39,39%) συγκεκριμένου και τα 3 (9,09) είναι άρθρα που περιέχουν καταργούμενες διατάξεις και λοιπές διατάξεις.

Τα κεφάλαια των άρθρων είναι τα εξής:

Κεφάλαιο Α΄

Κεφάλαιο Β΄: Άδεια Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας

Κεφάλαιο Γ΄: Εγκατάσταση Σταθμών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας από Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α και Διάθεση Ηλεκτρικής Ενέργειας

Κεφάλαιο Δ΄: Τιμολόγηση Ηλεκτρικής Ενέργειας

Κεφάλαιο Ε΄: Εγγυήσεις Προέλευσης Ηλεκτρικής Ενέργειας από Α.Π.Ε.

Κεφάλαιο ΣΤ΄: Όργανα Συντονισμού και Προώθησης Επενδύσεων στους τομείς Α.Π.Ε και Σ.Η.Θ.Υ.Α.

Κεφάλαιο Ζ΄: Τροποποιούμενες Διατάξεις

Κεφάλαιο Η΄: Λοιπές Διατάξεις

Κεφάλαιο Θ΄: Μεταβατικές και Τελικές Διατάξεις

Σε αυτόν τον νόμο το ποσοστό των αφηρημένων λέξεων είναι 52,41% έναντι των συγκεκριμένων λέξεων 36,84% ενώ ο συνολικός αριθμός των λέξεων είναι 15.395. Προβλέπονται 16 ΥΑ εκ των οποίων έχουν εκδοθεί 9 ΥΑ κατ'εξουσιοδότηση και 1 ΠΔ το οποίο δεν έχει εκδοθεί.

Το σχέδιο αυτού του νόμου η Διαρκής Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου το ψήφισε κατά πλειοψηφία, κατ'αρχήν, κατ'άρθρο και στο σύνολο του. Η Επιτροπή έκανε δεκτές νομοτεχνικές βελτιώσεις και τροποποιήσεις που πρότειναν οι παριστάμενοι Υπουργός και Υφυπουργός Ανάπτυξης κ.κ Δημήτριος Σιούφας και Αναστάσιος Νεράτζης, αντίστοιχα καθώς και Βουλευτές και μέλη της Επιτροπής.

N. 3851/2010 (ΦΕΚ: Α' 85/04/06/2010)

Επιτάχυνση της ανάπτυξης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και άλλες διατάξεις σε θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματική; Αλλαγής.

Σκοπός του παρόντος νόμου είναι να εξορθολογήσει και τελικά να επιταχύνει την αδειοδοτική διαδικασία, ώστε να ενισχυθεί η διείσδυση των Α.Π.Ε. στο ενεργειακό μείγμα της Ελλάδας, συμβάλλοντας έτσι τόσο στην προστασία του περιβάλλοντος όσο και στην (αποκεντρωμένη) οικονομική ανάπτυξη. Σε σημαντικό μέρος, αυτές οι βελτιώσεις επιτυγχάνονται μέσα από την προώθηση διαφανών διαδικασιών και τη μείωση των ασαφειών της ισχύουσας νομοθεσίας. Παράλληλα, με αυτή τη στόχευση, το συγκεκριμένο σχέδιο νόμου δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση των εφαρμογών Α.Π.Ε., σε συνδυασμό με μέτρα εξοικονόμησης, στον οικιακό τομέα.

Βασικός μοχλός υλοποίησης των παραπάνω στόχων του νομοσχεδίου είναι η αναδιάρθρωση και ορθολογικοποίηση της -ανορθολογικής και αδιέξοδης μέχρι σήμερα- αδειοδοτικής διαδικασίας των έργων Α.Π.Ε., έτσι ώστε:

α) να μειωθεί δραστικά ο συνολικός χρόνος αδειοδότησής τους, από 3-5 χρόνια που είναι σήμερα, σε λιγότερο από 8-10 μήνες συνολικά, β) να τηρούνται αυστηρά οι τιθέμενες από το νόμο προθεσμίες γνωμοδότησης/αδειοδότησης, γ) να καθορίζεται επακριβώς το περιεχόμενο κάθε γνωμοδότησης, ώστε να διασφαλίζεται η διαφάνεια, η ισότιμη μεταχείριση και η αποτελεσματικότητα της όλης αδειοδοτικής διαδικασίας, και δ) να υπάρχει παράλληλη, κατά το δυνατόν, ροή των επί μέρους σταδίων της αδειοδοτικής διαδικασίας, που μέχρι σήμερα εκτελούνται σειριακά. Η επερχόμενη με το παρόν σημαντικότερη εξοικονόμηση χρόνου στην αδειοδοτική διαδικασία των έργων Α.Π.Ε.

Με τις εισαγόμενες ρυθμίσεις, επιδιώκεται η επιτάχυνση της υλοποίησης των έργων Α.Π.Ε. στη χώρα μας, τόσο αυτών που βρίσκονται σήμερα τελματωμένα σε κάποιο στάδιο της αδειοδοτικής τους διαδικασίας, όσο και των νέων έργων, έτσι ώστε τελικά να αυξηθεί σημαντικά ο ρυθμός εγκατάστασης έργων Α.Π.Ε. στη χώρα μας, από το απογοητευτικό επίπεδο των 100-150 MW ετησίως που βρίσκεται τα τελευταία χρόνια, σε τουλάχιστον 500-1000 MW ετησίως, που είναι απαραίτητα για την επίτευξη του δεσμευτικού εθνικού στόχου 20% Α.Π.Ε. το 2020.

Ο Ν.3851/2010 ψηφίστηκε τον Μαΐο του 2010. Οι εκλογές διενεργήθηκαν τον Οκτώβριο του 2009. Πρώτο κόμμα στην εκλογική αναμέτρηση εξελέγει το ΠΑ.ΣΟ.Κ με ποσοστό 43,92% και 160 έδρες. Από ότι παρατηρούμε η κατάθεση αυτού του νομοσχεδίου διενεργήθηκε στις αρχές της κοινοβουλευτικής τους θητείας. Τον παρόν νομοσχέδιο ψηφίστηκε στις 25/05/2010 ενώ συζητήθηκε στις 13/05/2010, 18/05/2010, 19/05/2010 , 25/05/2010. Στις συνεδριάσεις παρέστησαν η Υπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, κ^α Κωνσταντίνα Μπιρμπίλη, ο Υφυπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, κ. Ιωάννης Μανιάτης, καθώς και αρμόδιοι υπηρεσιακοί παράγοντες.

4.3.4 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 3851/2010

ΝΟΜΟΣ 3851/2010	Σύνολο άρθρων	Ποσοστό επί του συνόλου του άρθρου	Σύνολο λέξεων	Ποσοστό επί του συνόλου των λέξεων	Σελίδες Νόμου
Άρθρα Αορίστου Περιεχομένου	8	42,1%	3.905	18,9%	-
Άρθρα Συγκεκριμένου Περιεχομένου	10	52,63%	15.043	73%	-
Λοιπές Διατάξεις	1	5,26%	1.656	8,03%	-
Σύνολο	19	100%	20.604	100%	27

	Προβλεπόμενα δευτερογενή Διοικητικά μέτρα ΠΔ , ΚΥΑ , ΥΑ	Εκδοθέντα δευτερογενή Διοικητικά μέτρα ΠΔ , ΚΥΑ , ΥΑ
ΝΟΜΟΣ 3851/2010	29 ΥΑ 1 ΠΔ	- -

Ο νόμος αποτελείται από 19 άρθρα, τα 8 (42,1%) είναι αορίστου περιεχομένου τα 10 (52,63%) συγκεκριμένου και το 1 (5,26%) άρθρο περιέχει λοιπές διατάξεις.

Τα άρθρα είναι τα εξής:

Άρθρο 1: Εθνικός Στόχος Α.Π.Ε

Άρθρο 2: Άδεια Παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε ή Σ.Η.Θ.Υ.Α

Άρθρο 3: Έγκριση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Ε.Π.Ο) και άδειες εγκατάστασης και λειτουργίας.

Άρθρο 4: Ένταξη και σύνδεση σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε

Άρθρο 5: Ορθολογικοποίηση της τιμολόγησης ενέργειας που παράγεται από σταθμούς Α.Π.Ε και Σ.Η.Θ.Υ.Α

Άρθρο 6: (Πρόσθεση νέου άρθρου)

Άρθρο 7: Ειδικό τέλος και παροχή στους οικιακούς καταναλωτές περιοχών όπου εγκαθίστανται καταναλωτές περιοχών όπου εγκαθίστανται έργα Α.Π.Ε

Άρθρο 8: Τροποποίηση διατάξεων για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Άρθρο 9: Θέματα χωροθέτησης εγκαταστάσεων Α.Π.Ε

Άρθρο 10: Εφαρμογή Α.Π.Ε στα κτίρια

Άρθρο 11: Σύσταση Αυτοτελούς Υπηρεσίας Α.Π.Ε

Άρθρο 12: Λοιπές Διατάξεις

Άρθρο 13: Διάταξη σχετικά με τις τιμές χονδρικής των πετρελαιοειδών προϊόντων

Άρθρο 14: Τροποποιήσεις του ν.2971/2001 (ΦΕΚ 285 Α')

Άρθρο 15: Μεταβατικές Διατάξεις

Άρθρο 16: Λατομεία σχιστολιθικών πλακών

Άρθρο 17: Θέματα χωροθέτησης εγκατάστασης των Α.Π.Ε

Άρθρο 18: Καταργούμενες διατάξεις

Άρθρο 19: Έναρξη ισχύος.

Σε αυτόν τον νόμο το ποσοστό των συγκεκριμένων λέξεων είναι 73% έναντι των αφηρημένων λέξεων 18,9%. Ο συνολικός αριθμός των λέξεων είναι 20604.

Προβλέπεται η έκδοση κατ'εξουσιοδότηση 29 ΥΑ και 1 ΠΔ και δεν εκδόθηκε κανένα. Πρόκειται για ένα πολύ πρόσφατο νόμο αφού ψηφίστηκε τον Μαΐο. Η κυβέρνηση δεν πρόλαβε να προωθήσει την έκδοση κάποιου ΠΔ ή κάποιας ΥΑ. Ας μην ξεχνάμε ότι οι ΥΑ και τα ΠΔ δεν έχουν αναγκαστικό χαρακτήρα. Αντιθέτως εκδίδονται όταν κρίνει η εκάστοτε κυβέρνηση ότι πρέπει να προβεί σε ενέργειες οι οποίες προβλέπονται από τις αντίστοιχες κατ'εξουσιοδότηση ΥΑ ή ΠΔ.

Το σχέδιο αυτού του νόμου το αποδέχτηκαν κατά πλειοψηφία, κατ' αρχήν, κατ' άρθρο και στο σύνολό του και εισηγείται την ψήφισή του από τη Βουλή αφού έλαβαν υπόψη τις αγορεύσεις των Εισηγητών, των Ειδικών Αγορητών, καθώς και των μελών της.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο τομέας των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί πάρα πολύ. Όλοι προσπαθούν για την ανάπτυξη και την άνθιση αυτού διότι είναι ένας πάρα πολύ σημαντικός τομέας όχι μόνο για την ευκαιρία καινούργιων θέσεων εργασίας αλλά αντιθέτως για την χρησιμότητα για την ίδια μας την ζωή και για την προστασία του Περιβάλλοντος. Αυτό είναι γνωστό και από το γεγονός του ότι το εκάστοτε Υπουργείο με συγκροτημένες πολιτικές, στρατηγική και σχέδιο δράσης, στηρίζει τη βιώσιμη ανάπτυξη, εφαρμόζει με συνέπεια πολιτικές, υλοποιεί δράσεις και υιοθετεί πρωτοβουλίες, προωθεί την χρήση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και την Εξοικονόμηση και Ορθολογική Χρήση ενέργειας ως στόχο πρώτης προτεραιότητας και για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Η ερευνά μου διεξήχθη σε 4 σημαντικά νομοθετήματα έχοντας ως δείκτες μέτρησης τον αριθμό λέξεων άρθρων, το σύνολο λέξεων κάθε νόμου, τον αριθμό των άρθρων αφηρημένου και συγκεκριμένου περιεχομένου και τον αριθμό προβλεπόμενων και εκδοθέντων υπουργικών αποφάσεων και προεδρικών διαταγμάτων, οδηγηθήκαμε σε χρήσιμες διαπιστώσεις αναφορικά με τα χαρακτηριστικά της νομοθετικής παραγωγής.

Στο ελληνικό πολιτικό σύστημα οι μονοκομματικές κυβερνήσεις αναδεικνύονται σε βασικό παίκτη αρνησικυρίας. Η Κυβέρνηση είναι αυτή που ορίζει ουσιαστικά τη νομοθετική ατζέντα και είναι ο ισχυρός παίκτης στη φάση σχεδιασμού μιας πολιτικής. Με βασικό παίκτη αρνησικυρίας, λοιπόν, τις μονοκομματικές κυβερνήσεις, και με υψηλή κοινοβουλευτική πλειοψηφία το κυβερνών κόμμα έχει την δύναμη να προωθήσει όποιο σχέδιο νόμου επιθυμεί έχοντας την πλειοψηφία των εδρών στο Κοινοβούλιο. Μελετώντας τα πρακτικά συνεδριάσεων της Βουλής, γίνεται αντιληπτό το εξής: σε όλες τις περιπτώσεις η Αξιωματική Αντιπολίτευση εκδήλωνε συστηματικά την έντονη αντίθεσή της

Οι τρεις νόμοι από τους τέσσερις, που μελετήθηκαν στο πλαίσιο της έρευνας μας για το πώς νομοθετούνται οι μεταρρυθμίσεις στον τομέα των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, ανήκουν στη κατηγορία των συγκεκριμένων νόμων. Με εξαίρεση το Ν.3468/2006 που περιέχει περισσότερα αφηρημένα άρθρα.

Από την έρευνα προέκυψε ότι οι δυο νόμοι ο Ν.2244/1994 και ο Ν.3851/2010 ψηφίστηκαν στην αρχή της κοινοβουλευτικής περιόδου ενώ ο Ν.2773/ 1999 και ο Ν.3468/2006(αφηρημένος νόμος) στο τέλος της κοινοβουλευτικής περιόδου.

Η ανωτέρω διαπίστωση δείχνει μια τάση του εκάστοτε κυβερνώντος κόμματος, να θεσπίζει ειδικούς μεταρρυθμιστικούς νόμους στην αρχή της περιόδου διακυβέρνησης του, γεγονός που θα τους επιτρέψει να δοκιμαστούν σε συνθήκες μάλλον ευνοϊκές και με στόχο προφανώς τη μεγαλύτερη πιθανότητα υλοποίησης αυτών.

Καθώς οι περισσότεροι νόμοι μας είναι ειδικοί θα περίμενε κανείς να περιέχουν λίγες εξουσιοδοτικές διατάξεις για την έκδοση ΠΔ και ΥΑ από τη διοίκηση. Στην πράξη, ωστόσο, προβλέπονται αρκετές εξουσιοδοτήσεις για έκδοση δευτερογενούς νομοθεσίας. Παρόλα αυτά εκδίδονται κατά μέσο όρο, κάτι περισσότερες από τις μισές προβλεπόμενες ΥΑ και πολύ λίγα ΠΔ. Αυτό υποδηλώνει αφενός την πρόθεση του εκάστοτε υπουργού να «κρατήσει» για τον ίδιο στην εξουσία καθορισμού του περιεχομένου της δευτερογενούς νομοθεσίας, που είναι αναγκαία για την εφαρμογή της σχεδιαζόμενης μεταρρύθμισης και αφετέρου τη δυσπιστία προς τη δικαστική εξουσία, και ειδικότερα προς τους δικαστές του ΣτΕ, οι οποίοι, στην περίπτωση των ΠΔ, έχουν τη δυνατότητα, ασκώντας προληπτικό έλεγχο, να εμποδίσουν την έκδοση τους και να «ακυρώσουν», κατ' επέκταση, τη μεταρρύθμιση.

Η μέτρηση της ειδικής νομοθετικής ύλης δυσχεραινόταν καθώς εντοπίζαμε το εξής: στο προοίμιο των υπουργικών αποφάσεων οι εξουσιοδοτήσεις αναφέρονταν συχνά σε νόμο γενικά και όχι σε συγκεκριμένη διάταξη. Αυτό, πλέον, επιδιώκεται να περιοριστεί, καθώς σύμφωνα με Εγκύκλιο του Πρωθυπουργού για την Καλή Νομοθέτηση(Υ190/2006), θα πρέπει να δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στο προοίμιο των κανονιστικών πράξεων⁴⁴.

Η έλευση άλλου κόμματος στην εξουσία συνεπαγόταν τροποποιήσεις, αντικαταστάσεις, καταργήσεις νόμων. Πολλοί νόμοι χαρακτηρίζονταν από αντιφάσεις, επέρχονταν σε πολλές περιπτώσεις τροποποιήσεις, αντικαταστάσεις, καταργήσεις άρθρων, με αποτέλεσμα και κάποιες καινοτομίες εκσυγχρονιστικές, που εισάγονται, να μην μπορούν πραγματικά να αποδώσουν. Όμως οι συχνές τροποποιήσεις του νομικού πλαισίου υπονομεύουν τη νομιμοποίησή τους και τις

⁴⁴ Στο οποίο είναι απαραίτητο να αναφέρονται μόνο οι συγκεκριμένες εξουσιοδοτικές διατάξεις και να αποφεύγεται η γενική αναφορά σε νόμους

καθιστούν ευάλωτες σε ευκαιριακές εκδηλώσεις πιέσεων και παρακάμψεων εκ μέρους ποικίλων συμφερόντων.

Επίσης, επειδή δεν έχουν διακομματική συναίνεση είναι προσωποπαγώς ταυτισμένες με τον εμπνευστή υπουργό τους, οι μεταρρυθμίσεις ακυρώνονται ή αλλάζουν όχι μόνο όταν αλλάζει η κυβέρνηση μετά από εκλογές, αλλά και όταν μετασχηματίζεται η κυβέρνηση με νέους υπουργούς, κάτι που γίνεται πάρα πολύ συχνά στην Ελλάδα⁴⁵.

Η Ελλάδα είναι μια χώρα που συχνά σχεδιάζονται μεταρρυθμίσεις σε διάφορους τομείς. Παρατηρούμε ότι υπάρχει πολιτική βούληση για αλλαγή και καινοτομία αλλά παρόλα αυτά υστερούν στην φάση του σχεδιασμού. Οι μεταρρυθμίσεις τις περισσότερες φορές καταστρατηγούνται στο στάδιο της υλοποίησης εφόσον σημαντικό ποσοστό των δευτερευόντων εργαλείων πολιτικής που προβλέπουν μένουν ανενεργά.

Απαιτείται υπεύθυνη πολιτική βούληση, ακομμάτιστες και γενναίες αποφάσεις. Σε κάθε περίπτωση αυτό που χρειάζεται είναι μια συνεπής μεταρρυθμιστική πολιτική ηγεσία, ταγμένη να παρακολουθεί και να ελέγχει όλα τα στάδια της μεταρρύθμισης. Η σημασία του παράγοντα αυτού φάνηκε και μέσα από την έρευνα που διεξήχθη. Υλοποίηση των μεταρρυθμιστικών προσπαθειών υπήρξε, σε όσες περιπτώσεις επικράτησε η ισχυρή πολιτική βούληση.

Οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας έχουν καταστεί σημαντική αναπτυξιακή συνιστώσα της χώρας τα τελευταία χρόνια. Από τις αρχές του 2007, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) παρουσίασε μια νέα ενεργειακή πολιτική η οποία θα αποτελέσει αποφασιστικό βήμα προς την οικονομία χαμηλής κατανάλωσης ενέργειας που θα είναι ασφαλέστερη, ανταγωνιστικότερη και περισσότερο αειφόρος. Η κοινή ενεργειακή πολιτική είναι επιβεβλημένη για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των σημερινών ενεργειακών προκλήσεων, που είναι κοινές σε όλα τα κράτη μέλη. Με την κοινή ενεργειακή πολιτική, η ενέργεια επανεντάσσεται στον πυρήνα των δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συνεπώς και για την ίδια την Ελλάδα.

Η χώρα μας είναι σε θέση για ριζικές αλλαγές και μεταρρυθμίσεις αλλά χρειάζονται πολιτικές ηγεσίες με όραμα και θάρρος και με την δυνατότητα να αναλάβουν το πολιτικό κόστος που αυτό συνεπάγεται. Η εναλλαγή των Κυβερνήσεων

⁴⁵ Διοίκηση και Κοινωνία, Αθήνα: Θεμέλιο
Μακρυδημήτρης 1992 Η οργάνωση της κυβέρνησης, Αθήνα – Κομοτηνή Εκδόσεις: Σάκκουλας
Σελ:90-113

στην εξουσία δεν θα πρέπει να μεταβάλλει την ιεράρχηση των προτεραιοτήτων που τίθενται, αλλά να επιδιώκει συστηματικά την επίτευξη των επιδιωκόμενων αλλαγών. Έτσι το πολιτικό σύστημα θα μπορέσει να ανταπεξέλθει στην πρόκληση της συνεπούς προώθησης μεταρρυθμιστικών προσπαθειών.

Η μεγαλύτερη πρόκληση, λοιπόν, είναι να γίνουν πράξη τα μεταρρυθμιστικά προγράμματα. Χρειάζεται πάρα πολύ προσοχή στον τρόπο που γίνεται κάθε νομοθετική παρέμβαση, γιατί κάθε μέτρο, που λαμβάνεται, έχει επιδράσεις και συνέπειες στην άσκηση τομεακών πολιτικών και στην πορεία οργάνωσης του κράτους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Alexopoulos Aris (υπο έκδοση): « Creece: Government as the dominant player» στο :Rasch & Tsebelis: The Role of Governments in Legislative Agenda Setting , London: Routledge (υπο έκδοση) σελ: 15,36 διάγραμμα 3 [http:// www.arisalexopoulos.gr/kefalaiasebiblia.htm](http://www.arisalexopoulos.gr/kefalaiasebiblia.htm)
2. Αλεξόπουλος, Νεκτάριος (2004): “Veto players στο ελληνικό πολιτικό σύστημα”, στο: Κοντογιώργης, Γιώργος, Κ. Λάβδας, Μαρία Μενδρινού, Δ. Χρυσόχου (2004): Τριάντα χρόνια δημοκρατία, Το πολιτικό σύστημα της τρίτης ελληνικής δημοκρατίας (1974-2004). Αθήνα: Κριτική.
3. Απόφαση 1230/2003/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2003, άρθρο 1. παράγραφος 2
4. Βατάλης Κ. (2007) “Εισαγωγή στο δίκαιο ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ)”, Αθήνα, Σάκκουλας
5. Βιώνης Π., Χαβιαρόπουλος Π., Βουτσινάς Σ., Ζερβός Α., Χατζηαργυρίου Ν., Σαραβάνος Δ., Φιλιππίδης Θ., “Πρόσφατες εξελίξεις στην τεχνολογία της αιολικής ενέργειας”, Πρακτικά Συνεδρίου RENES ΑΘΗΝΑ 2005.
6. Hall P. Policy Paradigms , social learning and the state: the case of economic policy-making in Britain, Working Paper 1990
7. Huber John D & Shipan Charles R (2002): Deliberate discretion? : The institutional foundations of bureaucratic autonomy. Cambridge University Press
8. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: Ν. 3468/2006 «Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας από ΑΠΕ και Συμπαράγωγή Ηλεκτρισμού ...www.greenlodges
9. L176/29 (2003), “Απόφαση αριθ. 1230/2003/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2003 για θέσπιση πολυετούς προγράμματος δράσης στο πεδίο της ενέργειας: «Ευφυής ενέργεια — Ευρώπη” (2003-2006)» όπως ανακτήθηκε από το <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:176:0029:0036:EL:PDF>
10. L310/15 (2006), “Απόφαση αριθ. 1639/2006/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2006, σχετικά με τη θέσπιση προγράμματος-πλαίσιου για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (2007-2013)” όπως ανακτήθηκε από την ιστοσελίδα <http://europa.eu/scadplus/leg/el/lvb/n26104.htm#INTELLENERGY>

11. Νόμος και Φύση
Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και Προστασία Γης Υψηλής Παραγωγικότητας
(Ιούνιος 2010)
Άρθρο του ΣΤΑΥΡΟΥ ΕΛ. ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗ
12. Μακρυδημήτρης 1992 Η οργάνωση της κυβέρνησης , Αθήνα – Κομοτηνή
Εκδόσεις: Σάκκουλας Διοίκηση και Κοινωνία, Αθήνα: Θεμέλιο
13. Μπουλαζής Ν., Γληνού Γ., Παπαχρήστου Δ., Παπαδόπουλος Μ. “Προοπτικές
Ανάπτυξης των ΑΠΕ στην Ελλάδα”, Πρακτικά Συνεδρίου RENES , Αθήνα,
2005.
14. Shepsle, K. and Bonchek, M. (1997), Analyzing Politics: Rationality,
Behavior and Institutions, NY: Norton.
Tsebelis, G. (2002), Veto players: How Political Institutions work New Jersey:
Princeton Univ. Press - (1995), Decision making in Political Systems: Veto
Players in Presidentialism, Parliamentarism, Multicameralism, and
Multipartyism” British Journal of Political Science
15. Σύνταγμα της Ελλάδος
16. Τσεμπελής, Γ (2003), «Λήψη Αποφάσεων στα Πολιτικά Συστήματα:
Αρνησικυριοί Παίκτες», Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, ειδική έκδοση.
17. Τσεμπελής Γιώργος 2008: Παίκτες αρνησικυρίας: Πως λειτουργούν οι
πολιτικοί θεσμοί Αθήνα: Παπαζήσης
18. Υπουργείο Ανάπτυξης (2005), “3η Εθνική έκθεση για το επίπεδο διεξόδου της
Ανανεώσιμης Ενέργειας το έτος 2010” (άρθρο 3 Οδηγίας
2001/77/ΕΚ)www.ypan.gr
19. Υπουργείο Ανάπτυξης Γενική Διεύθυνση Ενέργειας Διεύθυνση Ανανεώσιμων
Πηγών & Εξοικονόμησης Ενέργειας
Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας Θεσμικό Πλαίσιο
Αναστασία Οικονόμου
Διπλωματούχος Μηχανολόγος Μηχανικός Α.Π.Θ.
ΤΕΕ - Τμήμα Κεντρικής & Δυτικής Θεσσαλίας Τριήμερο ΑΠΕ
Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας – Η θέση τους στο νέο ενεργειακό τοπίο της
χώρας και στην περιοχή της Θεσσαλίας
Λάρισα, 30 Νοεμβρίου 2007
20. Υπουργείο Ανάπτυξης Γενική Διεύθυνση Ενέργειας Διεύθυνση Ανανεώσιμων
Πηγών & Εξοικονόμησης Ενέργειας
Η προώθηση και οι προοπτικές των ΑΠΕ στην Ελλάδα
Χαράλαμπος Πίππος Διευθυντής ΑΠΕ – ΕΕ forum ΑΠΕ /ΣΗΘ
με θέμα: «Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας στην Ελλάδα Σήμερα»
holiday inn, Θεσσαλονίκη, 3 Ιουλίου 2008

ΠΡΑΚΤΙΚΑ – ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

1. Ν.2244/1994 Αιτιολογική Έκθεση
Πρακτικό Βουλής των Ελλήνων Περίοδος Η΄ - Σύνοδος Α΄ Διαρκής Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου.
2. Ν.2773/1999 Αιτιολογική Έκθεση
Πρακτικό Βουλής των Ελλήνων Περίοδος Θ΄ - Σύνοδος Δ΄ Διαρκής Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου.
3. Ν. 3468/2006 Αιτιολογική Έκθεση
Πρακτικό Βουλής των Ελλήνων Περίοδος ΙΑ΄ - Σύνοδος Β΄ Διαρκής Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου.
4. Ν.3851/2010 Αιτιολογική Έκθεση
Πρακτικό Βουλής των Ελλήνων Περίοδος ΙΓ΄ - Σύνοδος Α΄ Διαρκής Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

1. Πηγή στοιχείων εθνικών εκλογών ιστοσελίδα: <http://www.ekloges.gr>
2. Πληροφορίες για τα μέλη των κυβερνήσεων από ιστοσελίδα Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης: <http://ggk.gr/goverments.php?ord=num>
3. Ιστοσελίδα Βουλή των Ελλήνων <http://www.parliament.gr>
4. Ιστοσελίδα Εθνικού Τυπογραφείου : <http://www.et.gr>
5. Ιστοσελίδα ΝΟΜΟΣ , βάση νομικών πληροφοριών:
http://lawdd.ihtrosoftnet.com/nomos/nomos_frame.html
6. Ιστοσελίδα εφημερίδας «Βήμα»: http://tovima.dolnet.gr/front_page.php
7. www.mirrorin.com
8. www.selasenergy.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι
ΑΔΕΙΟΔΟΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΝΑ ΑΡΘΡΟ

N.2244/1994 (ΦΕΚ Α' 168/07/10/1994)

Ρύθμιση θεμάτων Ηλεκτροπαραγωγής από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και από συμβατικά καύσιμα και άλλες διατάξεις.

Άρθρο 1: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρου. Αποτελείται από 11 παράγραφο και 912 λέξεις. (Προβλέπονται 2 ΥΑ στην παράγραφο §1 και στην § 5 τα οποία δεν εκδόθηκαν και τα συγκεκριμένα εδάφια α' και ε' της παρ.1 και 2 έως και 11 του άρθρου που περιέχουν αυτές τις ΥΑ καταργήθηκαν με το άρθρο 41 του Ν.2773/1999 ΦΕΚ Α'286.

Άρθρο 2: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 6 παραγράφους και 774 λέξεις

Άρθρο 3: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 7 παραγράφους και 408 λέξεις. Προβλέπεται η έκδοση 2 ΥΑ στην παράγραφο 4 και 6 αντίστοιχα. Τα ΥΑ αυτά δεν εκδόθηκαν.

Άρθρο 4: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους και 150 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 3. Η ΥΑ αυτή εκδόθηκε.

Άρθρο 5: αφηρημένου περιεχομένου άρθρου. Αποτελείται από 9 παραγράφους και 631 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 1, και 4 έκδοση ΠΔ στην παράγραφο 6 , έκδοση ΠΔ στην παράγραφο 7. Το ΥΑ που προβλέπεται στην παράγραφο 4 καταργήθηκε αφού η παράγραφος 4 του Ν.2244/1994 καταργήθηκε με το άρθρο 31. Το άρθρο 31 του Ν.3426/2005 ΦΕΚ Α309

Άρθρο 6:συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 7 παραγράφους και 532 λέξεις.

Άρθρο 7: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 7 παραγράφους και 514 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 1 , έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 3, έκδοση ΠΔ, ΥΑ στην παράγραφο 4 , και έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 5. Προβλέπεται άλλα 2 ΥΑ στην παράγραφο 3 και 4 αντίστοιχα οι οποίες αντικαταστάθηκαν: παράγραφος 3 αντικαταστάθηκε με το Ν.3297/2004 ΦΕΚ Α'259

και το εδάφιο τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 26, παράγραφος 1 του Ν.2545/1997 ΦΕΚ Α΄254.

Άρθρο 8: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρου. Αποτελείται από 4 παραγράφους 553 λέξεις. Προβλέπεται η έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 1 , 2 στην παράγραφο 3 και 1 στην παράγραφο 4. Το ΥΑ αυτή εκδόθηκε αλλά όλοι οι παράγραφοι του άρθρου 8 καταργήθηκαν με το άρθρο 31 του Ν.3175/203, ΦΕΚ Α΄207.

Άρθρο 9: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 4 παραγράφους και 277 λέξεις

Άρθρο 10: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο έχει 37 λέξεις περιέχει καταργούμενες διατάξεις

Άρθρο 11: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 1 παράγραφο των 22 λέξεων.

Πίνακας αποτελεσμάτων έρευνας ανά άρθρο

N.2244/1994	Περιεχόμενο	Αριθμός Λέξεων	Παρ	ΠΔ (προβλ)	ΠΔ (εκδ)	ΥΑ (προβλ)	ΥΑ (εκδ)	Έτη Έκδο- σης
Άρθ. 1	Συγκεκριμένο	912	11	-	-	2 ⁴⁶	-	-
Άρθ. 2	Συγκεκριμένο	774	6	-	-	-	-	-
Άρθ. 3	Συγκεκριμένο	408	7	-	-	2	-	-
Άρθ. 4	Συγκεκριμένο	150	3	-	-	1	-	1996
Άρθ. 5	Αφηρημένο	631	9	2		2 ⁴⁷	1(10)	1995, 1996, 1999, 2001 , 2002 , 2003 , 2007 , 2008, 2009
Άρθ. 6	Συγκεκριμένο	532	7	-	-	-	-	-
Άρθ. 7	Αφηρημένο	514	6	1	1(8)	5 ⁴⁸	2(182)	ΠΔ: 1995, 1996, 1997, 2000 ΥΑ: 1995- 1998 ,

⁴⁶ Τα συγκεκριμένα εδάφια α' και ε' της παρ.1 και 2 έως και 11 του άρθρου που περιέχουν αυτές τις ΥΑ Ικαταργήθηκαν με το άρθρο 41 του Ν.2773/1999 ΦΕΚ Α'286.

⁴⁷ Η 1 ΥΑ καταργήθηκε αφού η παράγραφος 4 του Ν.2244/1994 καταργήθηκε με το άρθρο 31. Το άρθρο 31 του Ν.3426/2005 ΦΕΚ Α309.

⁴⁸ Προβλέπεται 2 ΥΑ στην παράγραφο 3 και 4 αντίστοιχα οι οποίες αντικαταστάθηκαν: παράγραφος 3 αντικαταστάθηκε με το Ν.3297/2004 ΦΕΚ Α'259 και το εδάφιο τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 26, παράγραφος 1 του Ν.2545/1997 ΦΕΚ Α'254.

								2000 , 2002- 2009
Αρθ.8	Συγκεκριμένο	553	4	-	-	4 ⁴⁹	2	1996
Αρθ. 9	Αφηρημένο	277	4	-	-	-	-	-
Αρθ. 10	Συγκεκριμένο	37	-	-	-	-		-
Αρθ.11	Αφηρημένο	22	1	-	-		-	-

⁴⁹ Όλοι οι παράγραφοι του άρθρου 8 καταργήθηκαν με το άρθρο 31 του Ν.3175/203, ΦΕΚ Α'207.

2773/1999 (ΦΕΚ Α'286/22/12/1999)

Απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας – Ρύθμιση θεμάτων ενεργειακής πολιτικής και λοιπές διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Άρθρο 1: αφηρημένου περιεχομένου άρθρου. Αποτελείται από 1 παράγραφο και 30 λέξεις.

Άρθρο 2: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 20 παραγράφους και 712 λέξεις.

Άρθρο 3: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 4 παραγράφους και 558 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 1 η οποία εκδόθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

Άρθρο 4: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 14 παραγράφους και 763 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 11. Η ΥΑ αυτή εκδόθηκε.

Άρθρο 5: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρου. Αποτελείται από 6 παραγράφους και 591 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΠΔ στην παράγραφο 3. Το ΠΔ αυτό εκδόθηκε.

Άρθρο 6: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 2 παραγράφους και 54 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 2 η οποία εκδόθηκε.

Άρθρο 7: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 7 παραγράφους και 266 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 6. Η ΥΑ αυτή εκδόθηκε.

Άρθρο 8: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 2 παραγράφους και 268 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΠΔ στην παράγραφο 1. Το ΠΔ αυτό εκδόθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

Άρθρο 9: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 5 παραγράφους και 143 λέξεις.

Άρθρο 10: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 2 παραγράφους και 150 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 1. Δεν εκδόθηκε.

Άρθρο 11: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους των 453 λέξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

Άρθρο 12: αφηρημένο περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους και 96 λέξεις.

Άρθρο 13: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 1 παράγραφο και 68 λέξεις.

Άρθρο 14: συγκεκριμένο περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 2 παραγράφους και 105 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΠΔ στην παράγραφο 1. Το ΠΔ αυτό εκδόθηκε.

Άρθρο 15: συγκεκριμένο περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 4 παραγράφους και 386 λέξεις.

Άρθρο 16: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 4 παραγράφους και 274 λέξεις

Άρθρο 17: αφηρημένο περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 2 παραγράφους και 88 λέξεις

Άρθρο 18: αφηρημένο περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 8 παραγράφους και 334 λέξεις.

Άρθρο 19: συγκεκριμένο περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 2 παραγράφους και 361 λέξεις.

Άρθρο 20: αφηρημένο περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 2 παραγράφους και 340 λέξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

Άρθρο 21:αφηρημένο περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 2 παραγράφους και 65 λέξεις.

Άρθρο 22:συγκεκριμένο περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 4 παραγράφους και 309 λέξεις.

Άρθρο 23: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 2 παραγράφους και 337 λέξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄

Άρθρο 24:αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 5 παραγράφους και 219 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 3.Η ΥΑ αυτή εκδόθηκε.

Άρθρο 25: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους και 185 λέξεις.

Άρθρο 26: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους και 133 λέξεις.

Άρθρο 27: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους και 108 λέξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄

Άρθρο 28: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους και 581 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 1, ΥΑ στην παράγραφο 2 και ΥΑ στην παράγραφο 3. Εκδόθηκε μόνο 1 ΥΑ.

Άρθρο 29: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους και 249 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 3. Η ΥΑ αυτή εκδόθηκε.

Άρθρο 30: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 4 παραγράφους και 200 λέξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄

Άρθρο 31: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 1 παράγραφο και 82 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΠΔ στην παράγραφο 1 και 1 ΥΑ. Το ΠΔ αυτό δεν εκδόθηκε το ΥΑ.

Άρθρο 32:συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 2 παραγράφους των 72 λέξεων.

Άρθρο 33: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους των 136 λέξεων. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 1.Το ΥΑ αυτό εκδόθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄

Άρθρο 34: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 13 παραγράφους των 1.827 λέξεων. Προβλέπεται έκδοση ΠΔ στην παράγραφο 2, έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 7 (αντικατάσταση), έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 8, έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 9, έκδοση ΠΔ στην παράγραφο 10. Εκδόθηκαν 1 ΠΔ και 3 ΥΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι΄

Άρθρο 35: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους των 165 λέξεων.

Άρθρο 36:αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους των 125 λέξεων.

Άρθρο 37:συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 2 παραγράφους των 77 λέξεων.

Άρθρο 38: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο: Αποτελείται 7 παραγράφους των 404 λέξεων. Προβλέπεται η έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 2, και ΥΑ στην παράγραφο 5. Δεν εκδόθηκε κανένα.

Άρθρο 39:συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 4 παραγράφους των 109 λέξεων. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 4. Δεν εκδόθηκε.

Άρθρο 40: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους των 140 λέξεων.

Άρθρο 41:συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 1 παράγραφο των 51 λέξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ΄

Άρθρο 42:αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 6 παραγράφους των 457 λέξεων. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 1. Το ΥΑ αυτό εκδόθηκε.

Άρθρο 43:συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 4 παραγράφους και 220 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΠΔ στην παράγραφο 1. Το ΠΔ αυτό εκδόθηκε.

Άρθρο 44: αφηρημένου Περιεχομένου Άρθρο 160 λέξεις. Λοιπές διατάξεις

Άρθρο 45:αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους των 405 λέξεων. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 2 και ΠΔ και ΥΑ στην παράγραφο 2. Εκδόθηκε 1 ΥΑ και 1 ΠΔ.

Άρθρο 46: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 1 παράγραφο των 66 λέξεων.

Άρθρο 47:αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από μια Παράγραφο των 57 λέξεων.

Πίνακας αποτελεσμάτων έρευνας ανά άρθρο

N.2773/1999	Περιεχόμενο	Αριθμός Λέξεων	Παρ	ΠΔ (προβλ)	ΠΔ (εκδ)	ΥΑ (προβλ)	ΥΑ, (εκδ)	Έτη Έκδο- σης
Άρθ. 1	Αφηρημένο	30	1	-	-	-	-	-
Άρθ. 2	Αφηρημένο	712	20	-	-	-	-	-
Άρθ. 3	Συγκεκριμένο	558	5	-	-	1	1(7)	2006- 2008
Άρθ. 4	Συγκεκριμένο	763	14	-	-	1	1(6)	2002 ,2005- 2007, 2009
Άρθ. 5	Συγκεκριμένο	591	6	1	1	-	-	2001
Άρθ. 6	Αφηρημένο	54	2	-	-	1	1(3)	2007 , 2009
Άρθ. 7	Συγκεκριμένο	266	7	-	-	1	1(4)	2002 , 2007 , 2009
Άρθ.8	Αφηρημένο	268	2	1	1	-	-	2001
Άρθ. 9	Αφηρημένο	143	5	-	-	-	-	-
Άρθ. 10	Συγκεκριμένο	150	2	-	-	1	0	-
Άρθ.11	Συγκεκριμένο	453	3	-	-	-	-	-
Άρθ.12	Αφηρημένο	96	3	-	-	-	-	-
Άρθ.13	Αφηρημένο	68	1	-	-	-	-	-
Άρθ.14	Συγκεκριμένο	105	2	1	1	-	-	2002
Άρθ.15	Συγκεκριμένο	386	4	-	-	-	-	-
Άρθ.16	Συγκεκριμένο	274	4	-	-	-	-	-
Άρθ.17	Αφηρημένο	88	2	-	-	-	-	-
Άρθ.18	Αφηρημένο	334	8	-	-	-	-	-
Άρθ.19	Συγκεκριμένο	361	2	-	-	-	-	-
Άρθ.20	Αφηρημένο	340	2	-	-	-	-	-
Άρθ.21	Αφηρημένο	65	2	-	-	-	-	-

Άρθ.22	Συγκεκριμένο	309	4	-	-	-	-	-
Άρθ.23	Αφηρημένο	337	2	-	-	-	-	-
Άρθ.24	Αφηρημένο	219	5	-	-	1	1(2)	2007 , 2009
Άρθ.25	Συγκεκριμένο	185	3	-	-	-	-	-
Άρθ.26	Αφηρημένο	133	3	-	-	-	-	-
Άρθ.27	Αφηρημένο	108	3	-	-	-	-	-
Άρθ.28	Αφηρημένο	581	3	-	-	3	1(4)	2002 , 2004- 2005 , 2008
Άρθ.29	Συγκεκριμένο	249	3	-	-	1	1(21)	2001, 2004- 2010
Άρθ.30	Αφηρημένο	200	4	-	-	-	-	-
Άρθ.31	Συγκεκριμένο	82	1	1	-	1	1	2002 - 2006
Άρθ.32	Συγκεκριμένο	72	2	-	-	-	-	-
Άρθ.33	Συγκεκριμένο	136	3	-	-	1	1	2002
Άρθ.34	Συγκεκριμένο	1.827	13	2	1	3	3(22)	2002- 2009 ΥΑ 2001 ΠΔ
Άρθ.35	Συγκεκριμένο	165	3	-	-	-	-	-
Άρθ.36	Αφηρημένο	125	3	-	-	-	-	-
Άρθ.37	Συγκεκριμένο	77	2	-	-	-	-	-
Άρθ.38	Συγκεκριμένο	404	7	-	-	2	0	-
Άρθ.39	Συγκεκριμένο	109	4	-	-	1	0	-
Άρθ.40	Συγκεκριμένο	140	3	-	-	-	-	-
Άρθ.41	Συγκεκριμένο	51	1	-	-	-	-	-
Άρθ.42	Αφηρημένο	457	6	-	-	1	1(6)	2001 - 2002, 2004,

								2007, 2009
Άρθ.43	Συγκεκριμένο	220	4	1	1(3)	-	-	2003
Άρθ.44	Αφηρημένο	160	-	-	-	-	-	-
Άρθ.45	Αφηρημένο	405	3	1	1	2	1(7)	2006 ΠΔ 2000, 2001, 2003, 2007
Άρθ.46	Συγκεκριμένο	66	1	-	-	-	-	-
Άρθ.47	Αφηρημένο	57	1	-	-	-	-	-

N.3468/2006 (ΦΕΚ Α' 129/27/06/2006)

Παραγωγή Ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές ενέργειας και Συμπαράγωγή Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης και λοιπές διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Άρθρο 1: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 1 παράγραφο και 78 λέξεις.

Άρθρο 2: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 28 παραγράφους και 1.618 λέξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

Άρθρο 3: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 10 παραγράφους και 1441 λέξεις.

Άρθρο 4: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους και 629 λέξεις.

Άρθρο 5: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 4 παραγράφους και 478 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 3. Η ΥΑ αυτή εκδόθηκε.

Άρθρο 6: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 7 παραγράφους και 584 λέξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

Άρθρο 7: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 1 παράγραφο και 130 λέξεις.

Άρθρο 8: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 10 παραγράφους και 899 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 10. Η ΥΑ αυτή εκδόθηκε.

Άρθρο 9: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 6 παραγράφους και 522 λέξεις.

Άρθρο 10: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους και 238 λέξεις

Άρθρο 11: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους και 565 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 3. Δεν εκδόθηκε.

Άρθρο 12: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους και 206 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 3. Η ΥΑ αυτή εκδόθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

Άρθρο 13: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 7 παραγράφους και 1.201 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 7. Η ΥΑ αυτή εκδόθηκε

Άρθρο 14: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους και 264 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 2. Η ΥΑ αυτή εκδόθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

Άρθρο 15: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 4 παραγράφους και 178 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 4. Η ΥΑ αυτή εκδόθηκε.

Άρθρο 16: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 2 παραγράφους και 154 λέξεις.

Άρθρο 17: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 7 παραγράφους και 412 λέξεις.

Άρθρο 18: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους και 268 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 3. Η ΥΑ αυτή εκδόθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄

Άρθρο 19: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 4 παραγράφους και 388 λέξεις.

Άρθρο 20: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 7 παραγράφους και 530 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση 2 ΥΑ στην παράγραφο 7. Δεν εκδόθηκε καμία.

Άρθρο 21: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους και 364 λέξεις.

Άρθρο 22: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 5 παραγράφους και 315 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 1. Η ΥΑ αυτή δεν εκδόθηκε.

Άρθρο 23: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 1 παράγραφο και 73 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΠΔ στην παράγραφο 1. Το ΠΔ αυτό δεν εκδόθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄

Άρθρο 24: Τροποποιούμενες Διατάξεις λέξεις 599. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 9. Η ΥΑ αυτή δεν εκδόθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄

Άρθρο 25: Λοιπές Διατάξεις λέξεις 905. Προβλέπεται έκδοση 2 ΥΑ. Δεν εκδόθηκε καμία ΥΑ.

Άρθρο 26: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 4 παραγράφους και 316 λέξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄

Άρθρο 27: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 11 παραγράφους και 560 λέξεις.

Άρθρο 28: Καταργούμενες Διατάξεις. Λέξεις 151.

Άρθρο 29: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 1 παράγραφο και 108 λέξεις.

Άρθρο 30: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 1 παράγραφο και 57 λέξεις.

Άρθρο 31: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 4 παραγράφους και 419 λέξεις. Προβλέπεται η έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 4. Η ΥΑ αυτή εκδόθηκε.

Άρθρο 32: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 7 παραγράφους και 722 λέξεις. Προβλέπεται η έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 3. Η ΥΑ αυτή εκδόθηκε.

Άρθρο 33: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 1 παράγραφο και 23 λέξεις.

Πίνακας αποτελεσμάτων έρευνας ανά άρθρο

N.3468/2006	Περιεχόμενο	Αριθμός Λέξεων	Παρ	ΠΔ (προβλ)	ΠΔ (εκδ)	ΥΑ (προβλ)	ΥΑ (εκδ)	Έτη Έκδο- σης
Άρθ. 1	Αφηρημένο	78	1	-	-	-	-	-
Άρθ. 2	Αφηρημένο	1.618	28	-	-	-	-	-
Άρθ. 3	Αφηρημένο	1.441	10	-	-	-	-	-
Άρθ. 4	Αφηρημένο	629	3	-	-	-	-	-
Άρθ. 5	Συγκεκριμένο	478	4	-	-	1	1	2007
Άρθ. 6	Αφηρημένο	584	7	-	-	-	-	-
Άρθ. 7	Αφηρημένο	130	1	-	-	-	-	-
Άρθ.8	Αφηρημένο	899	10	-	-	1	1(3)	2007 - 2009
Άρθ. 9	Αφηρημένο	522	6	-	-	-	-	-
Άρθ. 10	Αφηρημένο	238	3	-	-	-	-	-
Άρθ.11	Συγκεκριμένο	565	3	-	-	1	-	-
Άρθ.12	Συγκεκριμένο	206	3	-	-	1	1(2)	2007
Άρθ.13	Συγκεκριμένο	1.201	7	-	-	1	1(3)	2007- 2009
Άρθ.14	Συγκεκριμένο	264	3	-	-	1	1(2)	2007
Άρθ.15	Αφηρημένο	178	4	-	-	1	1	2010
Άρθ.16	Αφηρημένο	154	2	-	-	-	-	-
Άρθ.17	Συγκεκριμένο	412	7	-	-	-	-	-
Άρθ.18	Αφηρημένο	268	3	-	-	1	1	2010
Άρθ.19	Συγκεκριμένο	388	4	-	-	-	-	-
Άρθ.20	Συγκεκριμένο	530	7	-	-	2	-	-
Άρθ.21	Συγκεκριμένο	364	3	-	-	-	-	-
Άρθ.22	Συγκεκριμένο	315	5	-	-	1	-	-
Άρθ.23	Συγκεκριμένο	73	1	1	-	-	-	-
Άρθ.24	Τροποποιούμε νες Διατάξεις	599	-	-	-	1	-	-

Άρθ.25	Λοιπές Διατάξεις	905	-	-	-	2	-	-
Άρθ.26	Συγκεκριμένο	316	4	-	-	-	-	-
Άρθ.27	Συγκεκριμένο	560	11	-	-	-	-	-
Άρθ.28	Καταργούμεν ες Διατάξεις	151	-	-	-	-	-	-
Άρθ.29	Αφηρημένο	108	1	-	-	-	-	-
Άρθ.30	Αφηρημένο	57	1	-	-	-	-	-
Άρθ.31	Αφηρημένο	419	4	-	-	1	1	2007
Άρθ.32	Αφηρημένο	722	7	-	-	1	1(2)	2006 , 2008
Άρθ.33	Αφηρημένο	23	1	-	-	-	-	-

N. 3851/2010 (ΦΕΚ: Α' 85/04/06/2010)

Επιτάχυνση της ανάπτυξης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και άλλες διατάξεις σε θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής; Αλλαγής

Άρθρο 1: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους και 212 λέξεις.

Άρθρο 2: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 13 παραγράφους και 3.336 λέξεις.

Άρθρο 3: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 18 παραγράφους και 2.670 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 17 και 18. Δεν εκδόθηκε κανένα ΥΑ.

Άρθρο 4: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 6 παραγράφους και 957 λέξεις.

Άρθρο 5: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 8 παραγράφους και 2.201 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 3 και έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 8. Δεν εκδόθηκε κανένα ΥΑ.

Άρθρο 6: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 8 άρθρα και 538 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 4 και 5 και στην ΥΑ στην παράγραφο 6. Δεν εκδόθηκε κανένα ΥΑ.

Άρθρο 7: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 5 άρθρα και 810 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση 3 ΥΑ στην παράγραφο 2. Δεν εκδόθηκε κανένα.

Άρθρο 8: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 4 παραγράφους και 310 λέξεις.

Άρθρο 9: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 8 παραγράφους και 1.212 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 7. Δεν εκδόθηκε κανένα.

Άρθρο 10: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 10 παραγράφους και 2.172 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΠΔ, ΥΑ, ΥΑ, ΥΑ, ΥΑ, ΥΑ, ΥΑ ΥΑ, ΥΑ, συνολικά 8 ΥΑ στην παράγραφο 8. Δεν εκδόθηκε κανένα.

Άρθρο 11: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 12 παραγράφους και 997 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 2, ΥΑ στην παράγραφο 4, ΥΑ στην παράγραφο 10 και ΥΑ στην παράγραφο 12. Δεν εκδόθηκε κανένα.

Άρθρο 12: Λοιπές Διατάξεις. 1656 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ. Δεν εκδόθηκε.

Άρθρο 13: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 3 παραγράφους και 378 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 1 και ΥΑ στην παράγραφο 2. Δεν εκδόθηκε κανένα.

Άρθρο 14: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 4 παραγράφους και 432 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 2. Δεν εκδόθηκε.

Άρθρο 15: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 17 άρθρα και 1983 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 6. Δεν εκδόθηκε

Άρθρο 16: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 5 άρθρα και 534 λέξεις. Προβλέπεται έκδοση ΥΑ στην παράγραφο 3. Δεν εκδόθηκε

Άρθρο 17: συγκεκριμένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 1 παράγραφο και 128 λέξεις.

Άρθρο 18: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 1 παράγραφο και 29 λέξεις. (Καταργούμενες Διατάξεις)

Άρθρα 19: αφηρημένου περιεχομένου άρθρο. Αποτελείται από 1 παράγραφο και 49 λέξεις.

Πίνακας αποτελεσμάτων έρευνας ανά άρθρο

N.3851/2010	Περιεχόμενο	Αριθμός Λέξεων	Παρ	ΠΔ (προβλ)	ΠΔ (εκδ)	ΥΑ (προβλ)	ΥΑ (εκδ)	Έτη Έκδο- σης
Άρθ. 1	Συγκεκριμένο	212	3	-	-	-	-	-
Άρθ. 2	Συγκεκριμένο	3.336	13	-	-	-	-	-
Άρθ. 3	Συγκεκριμένο	2.670	18	-	-	2	-	-
Άρθ. 4	Αφηρημένο	957	6	-	-	-	-	-
Άρθ. 5	Συγκεκριμένο	2.201	8	-	-	2	-	-
Άρθ. 6	Αφηρημένο	538	8	-	-	3	-	-
Άρθ. 7	Συγκεκριμένο	810	5	-	-	3	-	-
Άρθ.8	Αφηρημένο	310	4	-	-	-	-	-
Άρθ. 9	Αφηρημένο	1212	8	-	-	1	-	-
Άρθ. 10	Συγκεκριμένο	2.172	10	1	-	8	-	-
Άρθ.11	Συγκεκριμένο	997	12	-	-	4	-	-
Άρθ.12	Λοιπές Διατάξεις	1.656	-	-	-	1	-	-
Άρθ.13	Αφηρημένο	378	3	-	-	2	-	-
Άρθ.14	Αφηρημένο	432	4	-	-	1	-	-
Άρθ.15	Συγκεκριμένο	1.983	17	-	-	1	-	-
Άρθ.16	Συγκεκριμένο	534	5	-	-	1	-	-
Άρθ.17	Συγκεκριμένο	128	1	-	-	-	-	-
Άρθ.18	Αφηρημένο	29	1	-	-	-	-	-
Άρθ.19	Αφηρημένο	49	1	-	-	-	-	-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ
ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ ΒΟΥΛΗΣ

Τίτλος Νομοσχεδίου	Κατάθεση – Συζήτηση - Ψήφιση	Αριθμός Νόμου και αριθμός Φ.Ε.Κ
Ρύθμιση θεμάτων ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και από συμβατικά και άλλες διατάξεις.	Συζήτηση σε Ολομέλεια 20/09/1994 21/09/1994 22/09/1994 Ψήφιση: 23/09/1994	N.2244/1994 ΦΕΚ Α'168/07/10/1994
Απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας – Ρύθμιση θεμάτων ενεργειακής πολιτικής και λοιπές διατάξεις	Συζήτηση σε ολομέλεια 22/11/1999 23/11/1999 25/11/1999 30/11/1999 Ψήφιση: 07/12/1999	N.2773/1999 ΦΕΚ Α'286/22/12/1999
Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και Συμπαράγωγή Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης και λοιπές διατάξεις.	Συζήτηση σε ολομέλεια 23/05/2006 30/05/2006 31/05/2006 Πρωί 31/05/2006 Απόγευμα 01/06/2006 Ψήφιση: 06/06/2006	N. 3468/2006 ΦΕΚ Α' 129/27/06/2006
Επιτάχυνση της ανάπτυξης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και άλλες διατάξεις σε θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος , Ενέργειας και Κλιματικής; Αλλαγής.	Συζήτηση σε ολομέλεια: 13/05/2010 18/05/2010 19/05/2010 25/05/2010 Ψήφιση: 25/05/2010	N. 3851/2010 ΦΕΚ: Α' 85/04/06/2010